

เอกสารวิชาการ

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ
ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

โดย

ผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒
กลุ่มที่ ๒

เอกสารทางวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๕

ชื่อเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

ชื่อผู้วิจัย ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒ กลุ่มที่ ๒

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ รองศาสตราจารย์ ดร.วีระเกษตร สอนผกา

อาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงค์กุล

คณะกรรมการเอกสารวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอกได้ตรวจสอบและอนุมัติให้เอกสารวิชาการฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๕

พลตรี

ผู้อำนวยการหลักสูตร

(ชำนาญ ช้างสาต)

ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

คณะกรรมการสอบเอกสารวิชาการ

พันเอก

(กฤษกมล ธรรมานุกูล)

ผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง

สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

กรรมการ

(นักรบ ระวีการณ)

ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยมหิดล

ดร.

กรรมการ

(พิธาน พันทอง)

ข้าราชการบำนาญ กระทรวงศึกษาธิการ

บทคัดย่อ

เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

ผู้วิจัย ผู้เข้ารับการอบรม หลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒ กลุ่มที่ ๒

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) มีวัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี ๒) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี ประชากร คือ เยาวชนที่มีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี จำนวน ๕๐ คน ซึ่งประชากรมีขนาดเล็ก จึงสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดได้ และมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน ๖ คน ได้แก่ กำนัน จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๓ คน และผู้นำเยาวชน จำนวน ๑ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๒ เครื่องมือ ได้แก่ ๑) แบบสอบถาม และ ๒) แบบสัมภาษณ์สำหรับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

๑. หลังให้ความรู้ความเข้าใจ เยาวชนมีองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะเพิ่มขึ้น สามารถทำแบบสอบถามได้ถูกต้อง และเมื่อสังเกตจากพฤติกรรมกรรมการจัดกิจกรรมการจัดการขยะให้กับเยาวชนชุมชนหลักทรัพย์ธานี ส่งผลให้เยาวชนเกิดการพึ่งพาตนเอง พัฒนาความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักวิธีการในการกำจัดขยะ

๒. ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน มีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมที่เยาวชนแสดงออกหลังจากการจัดกิจกรรมการจัดการขยะที่มีผู้ให้ความรู้ และมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชน ส่งผลให้เยาวชนเริ่มการคัดแยกขยะในครัวเรือน หากเป็นขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และจำหน่ายได้ ส่วนการดำเนินงานของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานีสามารถจัดการขยะได้โดยถือว่ามีความสำเร็จในระดับหนึ่ง เยาวชนในชุมชนมีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและมีการจัดการกันเองภายในชุมชน มีการลดการใช้ถุงพลาสติก มาใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าแทน ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ค่าใช้จ่ายลดลงจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค รวมทั้งการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมากความสามารถ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

Abstract

Title Youth Participation in Waste Management of Lak Sap Thani Community, Pathum Thani Province

Name Students workshop on Security Psychology Program for School Administrators Office of the Basic Education Commission, Class 122, Group 2 :

This research is qualitative method. The purposes of this research are 1) to study Youth Participation in Waste Management of Lak Sap Thani Community, and 2) to factors influencing Youth Participation in Waste Management of Lak Sap Thani Community. Population is youth aged 12 to 22 years living in the area of Lak Sap Thani Community, Pathum Thani Province. The samples consisted of 50 people which the population is small. Therefore, sample data can be collected from the entire population. Have an interview with information providers consisted of 6 people; village headman of 1 people, assistant village headman of 1 person, guardian of 3 people and youth leader of 1 people. The instruments for gathering data were 1) Questionnaire and 2) Semi-structured Interview Form. The statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard Deviation and Pearson product-moment correlation coefficient. The results were concluded that

1. After understanding, Youth have increased knowledge and participation in waste management. Able to complete the questionnaire correctly and when observed from the behavior of waste management activities for youths in Lak Sap Thani community as a result, youth arise from self-reliance, develop knowledge, understanding and awareness of waste disposal methods.

2. There was a positive relationship between community waste management knowledge and youth participation. This can be seen from the behavior shown by the youth after organizing waste management activities with knowledgeable people and participation from people in the community. As a result, youth started by separating household waste. Operations of Lak Sap Thani Community, Pathum Thani Province, able to manage waste with some degree of success Youth in the community have their own household waste sorting and management within the community. There is a reduction in the use of plastic bags. Instead, use a basket or cloth bag and make good environment. Including having strong and competent leaders which is an important factor in the process and that the community is strong, able to learn and apply new knowledge gained from the experience of working together to solve other problems.

คำนำ

เอกสารวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ใช้เทคนิครูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview questions) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชนในชุมชนหลักทรัพย์ธานีที่มีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี จำนวน ๕๐ คน

คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเยาวชน ทำให้เยาวชนเกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการกระบวนการในการจัดการขยะในชุมชน และมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม มีการลดการใช้ถุงพลาสติกและใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าแทน ทำให้สิ่งแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประกอบการวางแผนรณรงค์หรือจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนในการจัดการขยะในชุมชนต่อไป

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒ กลุ่มที่ ๒
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยการเอื้อเฟื้อข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และได้รับความกรุณาจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ดังจะขอกล่าวถึงไว้ดังนี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วีระเกษตร สอนผกา อาจารย์ประจำกลุ่มที่สละเวลาให้คำแนะนำ และความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์สำหรับงานวิจัยนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิจัยได้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลหลักทุกท่านที่อนุญาตให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งสละเวลาให้ข้อมูล และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี ที่อนุญาตให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนนำไปประยุกต์ใช้ปฏิบัติในการจัดการขยะให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

ท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่าน ดังกล่าวข้างต้นเป็นอย่างยิ่ง คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในการได้รับความอนุเคราะห์ และความกรุณา ส่งผลให้งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง รุ่นที่ ๑๒๒ กลุ่มที่ ๒
สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
ขอบเขตด้านการวิจัย	๒
วิธีการศึกษา	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
นิยามศัพท์	๓
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
การมีส่วนร่วม	๔
การจัดการขยะ	๗
ข้อมูลทั่วไปของชุมชน (สายสุตา, ๒๕๖๕)	๑๑
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๒
กรอบแนวคิดในการศึกษา	๑๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๕
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๕
วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย	๑๕
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๖
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๖
การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๗
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๗

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๒๐
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม	๒๑
ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๒๓
ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ	๒๗
ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน	๓๑
ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ ของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน	๓๓
ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี	๓๔
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๓๗
สรุปผลการวิจัย	๓๘
อภิปรายผลการวิจัยอภิปรายผล	๔๑
ข้อเสนอแนะ	๔๒
บรรณานุกรม	๔๔
ภาษาไทย	๔๔
ภาษาต่างประเทศ	๔๖
ภาคผนวก	๔๗
ผนวก ก รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการสัมภาษณ์	๔๘
ผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๐
ผนวก ค การถอดเทปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก	๕๘
ผนวก ง ภาพกิจกรรม	๖๒
รายชื่อ	๖๗

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
๓.๑	การแปลผลระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ	๑๘
๓.๒	การแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน	๑๙
๔.๑	พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๐ และเป็นเพศชาย จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๐	๒๐
๔.๒	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	๒๑
๔.๓	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	๒๑
๔.๔	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน	๒๑
๔.๕	ประเภทขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่วัน	๒๒
๔.๖	ลักษณะการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือน	๒๒
๔.๗	ภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักที่ทรัพยากรนี้	๒๓
๔.๘	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการแปลผลระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนก่อนและหลังให้ความรู้	๒๓
๔.๙	ค่าความถี่ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนก่อนให้ความรู้	๒๔
๔.๑๐	ค่าความถี่ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนหลังให้ความรู้	๒๕
๔.๑๑	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นภาพรวมก่อนให้ความรู้ และหลังให้ความรู้	๒๗
๔.๑๒	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นรายข้อคำถามก่อนให้ความรู้	๒๗
๔.๑๓	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นรายข้อคำถาม หลังให้ความรู้	๒๘
๔.๑๔	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ	๒๙
๔.๑๕	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร	๓๐
๔.๑๖	ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข่าวสารเรื่องขยะกับพฤติกรรมจัดการขยะ	๓๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
๔.๑๗ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสนใจ ในเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะ	๓๑
๔.๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นภาพรวมก่อนให้ความรู้ และหลังให้ความรู้	๓๒
๔.๑๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นรายข้อคำถามก่อนให้ความรู้	๓๒
๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นรายข้อคำถามหลังให้ความรู้	๓๓
๔.๒๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน	๓๔

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ ตัวอย่างขยะมูลฝอย ๔ ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป	๙
๒.๒ ตัวอย่างถังขยะมูลฝอย ๔ ประเภท ได้แก่ ถังขยะอินทรีย์ ถังขยะรีไซเคิล ถังขยะอันตราย ถังขยะขยะทั่วไป	๙
๒.๓ แผนที่ตั้งชุมชน	๑๒
๒.๔ กรอบแนวคิดในการศึกษา	๑๔

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันทั้งทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา การใช้ชีวิตความเป็นอยู่ รวมไปถึงด้านเทคโนโลยีที่มีมากขึ้น โดยใช้เวลาอันรวดเร็วโดยเฉพาะปัจจุบันมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ สังคม ประกอบกับค่านิยมการบริโภคส่งผลให้มีการผลิตสินค้าและบรรจุภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคมากขึ้นทั้งสินค้าและบรรจุภัณฑ์ส่วนใหญ่มีกระบวนการผลิตที่ซับซ้อน ใช้วัสดุที่สลายตัวตามธรรมชาติช้าและยากแก่การกำจัด จะทำให้เกิดวัสดุเหลือใช้จำนวนมาก จึงเป็นเหตุให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นทุกปี รวมไปถึงเศษวัสดุเหลือใช้ภายในครัวเรือนที่เกิดขึ้นภายหลังจากการบริโภคสินค้าต่างๆ จากการจัดเก็บและกำจัดที่ไม่ถูกต้องไม่มีประสิทธิภาพ จึงเกิดขยะมูลฝอยตกค้าง ทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค และก่อให้เกิดมลพิษและปนเปื้อนต่อสิ่งแวดล้อม (สิตศรรัช และคณะ, ๒๕๖๑)

ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทั่วประเทศใน พ.ศ.๒๕๖๓ มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ ๒๕.๓๗ ล้านตัน ลดลงร้อยละ ๑๒ จาก พ.ศ.๒๕๖๒ ที่มีปริมาณ ๒๘.๗๑ ล้านตัน สาเหตุที่ปริมาณขยะมูลฝอยลดลง เนื่องจากการควบคุมการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมาประเทศไทย ประกอบกับมีมาตรการกำหนดให้ปฏิบัติงานที่บ้านเพิ่มขึ้น โดยมีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๑.๐๕ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน ลดลงจาก พ.ศ.๒๕๖๒ ที่มีอัตราการเกิดขยะมูลฝอย ๑.๑๘ กิโลกรัมต่อคนต่อวัน สำหรับการจัดการขยะมูลฝอยใน พ.ศ.๒๕๖๓ พบว่า มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง ๙.๑ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๖ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ลดลงร้อยละ ๗ จาก พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีปริมาณ ๙.๘๑ ล้านตัน ส่วนที่เหลือเป็นขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ ๗.๘๘ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๑ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๔ จาก พ.ศ.๒๕๖๒ ที่มีปริมาณ ๖.๓๘ ล้านตัน ส่วนขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีประมาณ ๘.๓๖ ล้านตัน คิดเป็นร้อยละ ๓๓ ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ลดลงร้อยละ ๓๓ จากพ.ศ.๒๕๖๒ ที่มีปริมาณ ๑๒.๕๒ ล้านตัน ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดอย่างถูกต้องและขยะมูลฝอยที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่มีปริมาณลดลง และปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายประเด็น ได้แก่ การเว้นการแพร่เชื้อจากการลักลอบทิ้งขยะมูลฝอยชุมชนที่อาจมีเชื้อโรคในสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยชุมชน และวิกฤตการณ์เศรษฐกิจของโลกที่ตกต่ำจากผลกระทบของสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ ส่งผลให้ร้านรับซื้อของเก่าหลายแห่งต้องปิดตัวลง ชาเล้ง/คนเก็บของเก่าวันเกรงเชื้อโรค จึงไม่เข้ามาคัดแยกขยะ ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนที่ถูกนำกลับมาใช้ประโยชน์ลดลง อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมาพบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเมื่อพิจารณาปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนใน พ.ศ. ๒๕๖๔ ในช่วงตั้งแต่เดือนมกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๔ คาดว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นประมาณ ๑๒.๕๑ ล้านตัน

หรือประมาณ ๖๙,๑๐๓ ต้นต่อวัน (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม - พฤษภาคม ๒๕๖๔) ซึ่งปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนใน พ.ศ.๒๕๖๔ มีแนวโน้มลดลงร้อยละ ๑ จากช่วงเวลาเดียวกันใน พ.ศ. ๒๕๖๓ ที่มีปริมาณขยะมูลฝอยชุมชนเกิดขึ้นประมาณ ๑๒.๖๒ ล้านตัน (สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๖๕)

จากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ชุมชนหมู่บ้านหลักทรัพย์ธานี ตั้งอยู่ที่ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ภายใต้การปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ปัจจุบันพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรมีจำนวนไม่มาก รวมทั้งชุมชนตั้งอยู่ในเขตปริมณฑล ใกล้สังคมเมือง ใกล้เขตอุตสาหกรรม ทำให้มีผู้ลงทุนในด้านที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น ประชากรส่วนใหญ่จึงปรับเปลี่ยนประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย ดังนั้นประชากรในชุมชนประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ และประชากรแฝงที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมในชุมชน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการจัดขยะแบบไม่ถูกวิธี เช่น การทิ้งขยะกองรวมกันและกระจัดกระจายในชุมชนตามพื้นที่สาธารณะทำให้ภูมิทัศน์ในชุมชน ดูไม่สะอาดตา เพราะในชุมชนไม่มีถังขยะ และมีรถเก็บขยะเข้ามาเป็นเวลา อาทิตย์ละ ๒ ครั้ง และไม่มีพื้นที่สำหรับบริหารจัดการขยะอย่างถูกต้อง คนในชุมชนในพื้นที่จัดการกับปัญหาขยะกันเอง และประชากรในชุมชนมีการนำพลาสติกและโฟมมาใช้กันจำนวนมากขึ้น ขยะที่เกิดขึ้นเหล่านี้หากปล่อยปละละเลยไม่ดำเนินการเก็บรวบรวมนำไปกำจัดอย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากจะทำให้ชุมชนขาดความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยและน่ารังเกียจแล้ว ยังส่งผลก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยต่อผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง ก่อให้เกิดแหล่ง พาหนะนำโรค เป็นมลพิษส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชากรในชุมชนได้ (สายสุดา, ๒๕๖๕)

ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี ซึ่งการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเป็นพื้นฐานในการนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และการเป็นพลเมืองที่ดีของเยาวชนในอนาคต ของชุมชนหมู่บ้านหลักทรัพย์ธานี ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เพื่อส่งเสริมประชากรในกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่เยาวชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบได้ทราบแนวทางการจัดการขยะอย่างมีส่วนร่วมในชุมชนได้ถูกวิธีอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ขอบเขตด้านการวิจัย

๑. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยนี้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชนในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

๒. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ ชุมชนหลักทรัพย์ธานี ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

๓. ขอบเขตด้านประชากร คือ เยาวชนมีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี

๔. ขอบเขตด้านเวลา เริ่มทำการวิจัยตั้งแต่เดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม ๒๕๖๕

วิธีการศึกษา

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ใช้เทคนิครูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview questions) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อทราบถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
๒. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการวางแผนรณรงค์หรือจัดทำโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนในการจัดการขยะในชุมชน

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนา เป็นวิธีที่จะได้ข้อมูลตรงตามความต้องการหรือจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของกลุ่มบุคคล โดยการที่ให้เยาวชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตามการประเมินผล และการรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยถือว่าการพัฒนานั้นเป็นของเยาวชน

เยาวชน หมายถึง เยาวชนที่มีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี

ขยะ หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย (Solid Waste) มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและทางจิตใจเนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษ เช่น เศษกระดาษเศษอาหาร เศษผ้า เศษสินค้า ถัง วัสดุสัตว์และซากสัตว์

การจัดการขยะ หมายถึง การจัดการเชิงองค์รวมซึ่งครอบคลุมการจัดการขยะทั้งหมด เช่น ขยะ เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร ถัง วัสดุสัตว์ ซากสัตว์ พืชผัก พลาสติก โลหะต่าง ๆ ใบไม้ กรวด เศษอิฐ ทราย เศษแก้ว ขวด เศษไม้ กระจังเศษเหล็กและสารเคมีที่เป็นอันตรายเป็นต้น รวมถึงการจัดการขยะ ณ แหล่งกำเนิดเป็นวิธีที่เริ่มต้นจากประชาชน เป็นการจัดการขยะที่ทำให้ง่าย สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยเป็นวิธีการลดปริมาณขยะที่ดีที่สุดและเป็นวิธีที่ต้องการความร่วมมือจากประชาชนมากที่สุด

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแนวคิดทฤษฎีและเอกสารทางวิชาการตลอดถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัยดังนี้

๑. การมีส่วนร่วม
๒. การจัดการขยะ
๓. ข้อมูลทั่วไปของชุมชน
๔. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๕. กรอบแนวคิดในการศึกษา

การมีส่วนร่วม

๑. ความหมายการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ได้มีนักวิจัยหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

ยูนิเซฟ (UNICEF, 1978) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำและเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ

นริรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (๒๕๒๗) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ (Mental and Emotion Involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ (Group Situation) ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นสิ่งเร้าให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นทำให้เกิดความรู้ร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

นัยนา เดชะ (๒๕๕๗) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงานตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

สมบัติ นามบุรี (๒๕๖๒) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการร่วมคิดร่วมตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง เป็นเรื่องสำคัญต่อการพัฒนา เป็นวิธีที่จะได้ข้อมูลตรงตามความต้องการหรือจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของกลุ่มบุคคล โดยการที่ให้เยาวชน เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ในทุกขั้นตอนของการจัดการขยะ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตามการประเมินผล และการรับประโยชน์จากการพัฒนาโดยถือว่าการพัฒนานั้นเป็นของเยาวชน

๒. หลักการและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (๒๕๒๗) ได้เสนอหลักการและแนวทางการพัฒนาที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม ไว้ดังนี้

๑. ยึดหลักความต้องการและปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของกิจกรรม หากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ ต้องใช้เวลาในการกระตุ้นเร่งเร้าความสนใจให้ความรู้ ความเข้าใจจนประชาชนยอมรับความจำเป็นและประโยชน์ในการที่จัดทำกิจกรรมเหล่านั้น

๒. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกลุ่ม ปลูกฝังทัศนคติและพฤติกรรมที่เห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว

๓. แนวทางการพัฒนาในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน ต้องคำนึงถึงความสามารถของประชาชนที่รับดำเนินการต่อไป โดยไม่พึ่งพาทภายนอก เฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องไม่ทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของกิจกรรมและต้องสามารถทำต่อไปเองได้

๔. กิจกรรมการพัฒนาที่นำเข้าไปชุมชนต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมพร้อมทั้งสภาพชุมชนซึ่งหมายถึงการใช้ทรัพยากรชุมชนสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี

๕. การเริ่มต้นกิจกรรมต้องอาศัยผู้นำชุมชนคือ ผู้นำตามธรรมชาติที่ชาวบ้านเคารพนับถือ ผู้นำทางศาสนา ผู้นำที่ได้รับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งจากราชการ เพื่อให้เป็นผู้บุกเบิกชักนำ

๖. ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นต้น คือ การร่วมค้นคว้าหาข้อมูล ศึกษาปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น การร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบ เพื่อแก้ไขปัญหาและลดปัญหา การร่วมปรึกษาหารือ วางนโยบาย ร่วมกันตัดสินใจ การใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการตามขีดความสามารถของตน และหน่วยงานที่วางไว้ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงานตามนโยบายแผนงาน โครงการและกิจกรรม ให้บรรลุตามเป้าหมาย การร่วมควบคุมติดตาม ประเมินผลจนถึงการร่วมบำรุงรักษาโครงการระยะยาว

ทั้งนี้สามารถวางขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

๑. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดจนความต้องการของชุมชน

๒. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

๓. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ไข และสนองความต้องการของชุมชน

๔. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม

๕. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงาน พัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๖. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงาน

๗. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย ที่วางไว้

๘. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผลและร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ โดยเอกชนและรัฐบาลให้ประโยชน์ได้ตลอดไป

นัยนา เดชะ (๒๕๕๗) ได้กล่าวถึง ทักษะที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดของการมีส่วนร่วมนั้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วมให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของตนเป็นหลัก โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถที่จะดำเนินการ พัฒนาต่อไปด้วยตนเอง โดยกล่าวถึงการมีส่วนร่วมในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการประชุม การแสดงความคิดเห็น การร่วมประสานงาน การร่วมรับผิดชอบโครงการ การร่วมชักชวนเพื่อนบ้าน การร่วมเสียสละอุปกรณ์ แรงงาน ทรัพย์สิน และการร่วมติดตามประเมินผลโครงการ เป็นต้น

จากแนวคิดนี้สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชนนั้น ประชาชนควรจะได้เข้าร่วม กิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนแรก คือ การค้นปัญหา ตระหนักถึงปัญหานั้นๆ แล้วก็เข้าร่วมในขั้นตอนการ วางแผนเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ประชาชนยังควรจะต้องมีส่วนร่วมในการลงทุน ด้วยเงินทองแรงงานหรือวัสดุอุปกรณ์ และต่อจากนั้นประชาชนก็ควรที่จะมีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงานด้วย

๓. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

กระบวนการมีส่วนร่วมเริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูลสาเหตุของปัญหา การพิจารณา ตัดสินใจเลือกแนวทางการวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา การดำเนินการหรือปฏิบัติงานและสิ้นสุดที่การ ติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการที่ให้ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในฐานะเจ้าของชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาในทุกขั้นตอนหรือให้มากที่สุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การดำเนินงาน พัฒนาไปในทางที่ดีประสบผลสำเร็จได้และเกิดผลดีต่อชุมชน ดังนี้ (พระทองมี อัสสุโช, ๒๕๖๑ และ จันทรเพ็ญ มินคร, ๒๕๕๔)

- ด้านความเข้าใจเป็นความสามารถในการนำความรู้ไปขยายความหรือต่อยอดจาก องค์ความรู้ดั้งเดิม เพื่อให้เข้าใจถึงสิ่งนั้น ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

- ด้านความตระหนัก ประกอบด้วย การรับรู้ (Perception) บุคคลควรมีการรับรู้ถึง เหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม ความสามารถในการทำความเข้าใจ (Comprehension) เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และการตีความคิดพิจารณาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมและดานการกระทำ คือการสื่อสาร (Communication) โดยเลือกใช้ทักษะที่ถูกต้อง ส่วนการแก้ไขปัญหาสังคมจะเกี่ยวข้องกับการจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคม (Involvement) และปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม

- ด้านการรับรู้ข่าวสาร เป็นกระบวนการที่บุคคลเปิดรับต่อข้อมูลข่าวสาร การตั้งใจรับข้อมูลและทำความเข้าใจความหมาย จากสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ใช้ในการสื่อสาร ความคิดเห็นที่มีต่อการสื่อสารผ่านสื่อดังกล่าว และประเด็นสำคัญหรือเนื้อหาสาระที่ผู้รับสารรับรู้ ซึ่งได้แนวคิดจากทฤษฎีการติดต่อสื่อสาร (Communication Theory) ของโรเจอร์ (Roger) ได้ระบุถึงความสัมพันธ์ระหว่างการรับของใหม่กับกระบวนการติดต่อสื่อสารได้ว่าการที่บุคคลมีการรับของใหม่นั้นขึ้นอยู่กับกระบวนการติดต่อสื่อสารช่องทางการสื่อสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะส่วนตัว ดังนี้

๑. ปัจจัยที่เกี่ยวกับลักษณะส่วนตัว ซึ่งได้แก่ อายุของบุคคล สถานภาพทางสังคมฐานะทางเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงรายได้ ขนาดที่ดิน การถือครองที่ดินและความสามารถเฉพาะอย่าง ซึ่งรวมถึงระดับการศึกษา

๒. ช่องทางการสื่อสาร ความรู้หรือกระบวนการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วยผู้ส่งสารหรือแหล่งกำเนิดวารสาร ช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ส่วนช่องทางการสื่อสาร เป็นวิธีการที่ผู้สื่อสารไปยังผู้รับสารแยกได้ ๒ ลักษณะคือ ช่องทางการสื่อสารมวลชน (Mass Media Channel) และช่องทางการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Channel)

การจัดการขยะ

๑. ความหมายของขยะ

ความหมายของขยะ ในที่นี้ คือ ขยะที่เกิดในชุมชน คือ ขยะมูลฝอย ได้มีนักวิจัยหลายท่านที่ได้ทำการศึกษาและความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

จําริญ ยาสมุทร (๒๕๓๕) ได้ให้ความหมายของ มูลฝอย หมายถึง สิ่งปฏิกูลที่เป็นของแข็ง (Solid Wastes) ทั้งที่เน่าเปื่อยได้และไม่เน่าเปื่อย ได้แก่ มูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง ขี้เถ้า ซากสัตว์ เศษสิ่งของที่ทิ้งจากอาคารบ้านเรือน ตลาด โรงงานอุตสาหกรรม ฟาร์มปศุสัตว์ กากกัมมันตภาพรังสีเศษกระดาษ เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษวัสดุเหลือใช้พวกเศษแก้ว ไม้ โลหะ ยางพลาสติก ตลอดจนซากรถยนต์ ฯลฯ ซึ่งจำเป็นต้องเก็บรวบรวมและนำไปกำจัดประเภทของมูลฝอยการแบ่งประเภทของมูลฝอยอาจแบ่งตามแหล่งที่เกิดหรืออาจจะแบ่ง

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๐ (๒๕๕๐) ได้กำหนด มูลฝอยหมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร ถัง มูลสัตว์ ซากสัตว์ หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน

นัยนา เตชะ (๒๕๕๗) ได้กล่าวถึง ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่เหลือใช้จากการอุปโภคบริโภค อาจจะไม่ต้องการใช้ หรือเสื่อมสภาพจากสถานที่ต่างๆ ทั้งบ้านเรือน สถานที่สาธารณะ โรงงานอุตสาหกรรม หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ เช่น เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัสดุ ถุงพลาสติก ภาชนะใส่อาหาร ถัง รวมถึง มูลสัตว์ ซากสัตว์ และอาจทำให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพทางกายและจิตใจ เนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษและทัศนยะอุจาด

กรมควบคุมมลพิษ (๒๕๖๔) ได้กล่าวถึง ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ กระจกพลาสติก ภาชนะ ที่ใส่อาหาร ถัง วัสดุสัตว์ ขากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บจากถนนตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่เหลือทิ้งจาก บ้านพักอาศัย ร้านค้า ตลาด สถานประกอบการ สถานที่ทำงานหรือสถานที่อื่นใด ทั้งนี้ เนื้อหาของคู่มือ เล่มนี้จะครอบคลุมเฉพาะขยะมูลฝอยชุมชน ไม่รวมถึงขยะจากการก่อสร้าง ขยะจากภาคอุตสาหกรรม และขยะติดเชื้อจากสถานพยาบาล

กล่าวโดยสรุป ขยะ (Solid waste) หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากกระบวนการผลิตและอุปโภค ซึ่งเสื่อมสภาพจนใช้การไม่ได้หรือไม่ต้องการใช้แล้วบางชนิดเป็นของแข็งหรือกากของเสีย มีผลเสียต่อสุขภาพทางกายและทางจิตใจเนื่องจากความสกปรก เป็นแหล่งเชื้อโรค ทำให้เกิดมลพิษ เช่น เศษกระดาษเศษอาหาร เศษผ้า เศษสินค้า ถัง วัสดุสัตว์และขากสัตว์

๒. ประเภทของขยะมูลฝอยและสีของถังขยะ (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๔)

๒.๑ ขยะรีไซเคิล เป็นขยะที่สามารถนำไปแปรรูปเพื่อใช้ประโยชน์ใหม่ได้ เช่น ขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระดาษ กระจกเครื่องดื่มอะลูมิเนียม เศษพลาสติก เศษโลหะ ก่องเครื่องดื่มแบบยูเอชที เป็นต้น โลหะ เมื่อคัดแยกออกมาจะไม่เกิดปัญหาปนเปื้อนกับขยะอินทรีย์ ไม่เกิดกลิ่นเหม็น ทำให้ง่ายต่อการนำไปรีไซเคิล โดยขายให้ร้านรับซื้อของเก่า และเข้าสู่อุตสาหกรรมรีไซเคิล เพื่อแปรรูปเป็นวัตถุดิบหรือผลิตภัณฑ์ใช้ใหม่ โดยขยะรีไซเคิลจะทิ้งในถังขยะสีเหลือง

๒.๒ ขยะอินทรีย์ เป็นขยะที่เน่าเสียและย่อยสลายได้เร็วสามารถนำมาหมักทำปุ๋ยได้ เช่น เศษผัก เปลือกผลไม้ เศษอาหาร ใบไม้ เศษเนื้อสัตว์ เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงขากหรือเศษของพืช ผัก ผลไม้ หรือสัตว์ที่เกิดจากการทดลองในห้องปฏิบัติการ เป็นต้น ถ้าหากนำไปทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่น จะทำให้เกิดการเน่าเหม็น เกิดสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจดังนั้น ขยะประเภทนี้จึงจำเป็นต้องคัดแยกออกมাজัดการให้ถูกต้อง โดยขยะอินทรีย์จะทิ้งในถังขยะสีเขียว

๒.๓ ขยะอันตราย เป็นขยะที่มีความเป็นอันตรายหรือมี ส่วนประกอบเป็นสารที่มีอันตราย เช่น หลอดฟลูออเรสเซนต์ ถ่านไฟฉาย หรือแบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ กระจก สเปรย์บรรจจุสารเคมีดับหมึก หลอดไฟ น้ำยาล้างห้องน้ำ เป็นต้น ขยะประเภทนี้ต้องมีการแยกทิ้งจาก ขยะประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจน หากทิ้งรวมไปกำจัดกับขยะทั่วไป อาจมีสารอันตรายหรือสารพิษปนเปื้อนออกมาสู่ดิน น้ำ อากาศ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศได้ ต้องแยกขยะอันตรายทิ้งในภาชนะรองรับขยะอันตราย ณ จุดหรือสถานที่ และวัน เวลาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดเพื่อรวบรวมเก็บขนไปเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลหรือนำไปกำจัดอย่างถูกวิธี โดยขยะอันตราย จะทิ้งในถังขยะสีส้ม

๒.๔ ขยะทั่วไป เป็นขยะอื่นนอกเหนือจากขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล และขยะอันตราย มีลักษณะที่ย่อยสลายยาก และไม่คุ้มค่าสำหรับการ นำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เช่น กระจกนมขบเคี้ยว ของบะหมี่กึ่งสำเร็จรูป กระดาษห่ออาหาร กระจกพลาสติก ก่องโฟม หลอดกาแฟ ซองกาแฟ ซองครีมเทียม และซองน้ำตาล เป็นต้น ซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายยาก ไม่เป็นอันตราย และไม่คุ้มค่าต่อการรีไซเคิล เมื่อแยกขยะมูลฝอยประเภทอื่นออกไปแล้วก็ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบนำไปกำจัดต่อไปอย่างถูกต้อง อาทิ การฝังกลบอย่างถูกหลักสุขาภิบาล การเผาในเตา โดยขยะทั่วไปจะทิ้งในถังขยะสีน้ำเงิน

แผนภาพที่ ๒.๑ ตัวอย่างขยะมูลฝอย ๔ ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะอันตราย ขยะทั่วไป

ภาพที่ ๒.๒ ตัวอย่างถังขยะมูลฝอย ๔ ประเภท ได้แก่ ถังขยะอินทรีย์ ถังขยะรีไซเคิล ถังขยะอันตราย ถังขยะทั่วไป

๓. แนวทางการจัดการขยะมูลฝอย (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๔)

การจัดการขยะมูลฝอยเป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการลด คัดแยกขยะ การทิ้งขยะ การเก็บขยะไว้ในภาชนะ และการเก็บรวบรวม เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการขนส่งนำไปกำจัด ณ สถานที่กำจัดขยะที่ถูกหลักวิชาการ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของราชการ ทั้งด้านสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เพื่อให้การจัดการขยะมูลฝอยสามารถดำเนินการได้ง่ายขึ้นควรมีการวางแผนที่ดี โดยเริ่มจากให้มีการกำหนดให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างเหมาะสม โดยอย่างน้อยควรแยกขยะมูลฝอยที่จะนำไปใช้ประโยชน์ และขยะมูลฝอยที่จะนำไปกำจัดออกจากกัน เพื่อสะดวกต่อการนำไปจัดการในขั้นตอนต่อไป โดยแนวทาง 3R เพื่อจัดการขยะมูลฝอย สามารถใช้แนวทาง ๓ใช้ หรือ 3R เพื่อจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น ได้ดังนี้

๓.๑ ใช้ให้น้อย หรือ ลดการใช้ (Reduce : R แรก) หมายถึง การลดปริมาณการใช้ลง โดยใช้เท่าที่จำเป็น หลีกเลี่ยงการใช้ของฟุ่มเฟือย เพื่อลดการสูญเปล่าและลดปริมาณขยะมูลฝอยให้มากที่สุด เช่น การใช้ ตะกร้าหรือถุงผ้าในการจับจ่ายซื้อของเพื่อลดปริมาณพลาสติกและโฟม ซึ่งกำจัดยาก การใช้แก้วส่วนตัวแทนการใช้แก้วครั้งเดียวแล้วทิ้ง การใช้ ปิ่นโตหรือกล่องใส่อาหารเพื่อลดขยะโฟมซึ่งย่อยสลายยาก เป็นต้น

๓.๒ ใช้ซ้ำ (Reuse : R ที่สอง) หมายถึง การนำของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้อีกโดยไม่ผ่านกระบวนการแปรรูปหรือแปรสภาพ เช่น การใช้กระดาษสองหน้า การใช้ถ่านไฟฉายแบบชาร์จใหม่ได้ การใช้สินค้ามือสอง เป็นต้น

๓.๓ แปรรูปใช้ใหม่ หรือ รีไซเคิล (Recycle : R ที่สาม) หมายถึง การนำขยะรีไซเคิลของเสียบรรจุภัณฑ์หรือวัสดุเหลือใช้มาแปรรูปเป็นวัตถุดิบในกระบวนการผลิต หรือเพื่อผลิตเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่ เช่น การนำกระป๋องอะลูมิเนียมมาหลอมเพื่อเป็นวัตถุดิบในการทำกระป๋องอะลูมิเนียมใหม่ การนำกล่องเครื่องดื่มยูเอชทีมาแปรรูปเป็นลังคา การนำกระดาษมาแปรรูปเป็นกล่องทึบ การนำขวดพลาสติกใส (PET) มาแปรรูปเป็นเสื้อ เป็นต้น

๔. แนวปฏิบัติการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยในบ้าน อาคารที่พักอาศัย (กรมควบคุมมลพิษ, ๒๕๖๔)

๔.๑ สสำรวจ สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เนื่องจากในแต่ละพื้นที่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เช่น สำนักงานเขต เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล) มีวิธีดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน รวมถึงชนิดและประเภทของขยะที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หรือนำไปขายได้ก็แตกต่างกันตัวอย่าง เช่น ขวดแก้ว ในพื้นที่ปกติจะสามารถนำไปขายเป็นขยะรีไซเคิลได้ แต่ถ้าอยู่บนพื้นที่เกาะหรือดอย จะไม่สามารถขายได้ เป็นต้น ดังนั้น จึงควรหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่เพื่อที่จะสามารถดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยเบื้องต้นด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยข้อมูลเบื้องต้นที่ควรทราบ ดังนี้

๔.๑.๑ วิธีการเก็บขยะ อัตราค่าเก็บขยะ ลักษณะ/ประเภทของขยะที่จะเก็บ และ ความถี่ในการเก็บขยะของท้องถิ่น

๔.๑.๒ สถานที่ขายขยะรีไซเคิลในพื้นที่ ชนิดของขยะรีไซเคิลที่สามารถขายได้ในพื้นที่

๔.๑.๓ กิจกรรมหรือโครงการพิเศษ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะในพื้นที่ เช่น ธนาคารขยะ ร้านศูนย์บาท ฯลฯ

๔.๒ วางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในบ้านอาคารที่พักอาศัย เมื่อได้ข้อมูลของการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่แล้ว พิจารณาว่า จะจัดการกับขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นอย่างไร มีพื้นที่เพียงพอต่อกิจกรรมที่จะเลือกทำหรือไม่

๔.๒.๑ ในกรณีที่ไม่ค่อยมีเวลา อาจจัดการขยะมูลฝอยแบบง่ายที่สุด แค่นำขยะรีไซเคิลออกมาขาย แยกขยะอันตรายใส่ถุงต่างหากเพื่อให้ท้องถิ่นนำไปกำจัดอย่างปลอดภัย ส่วนที่เหลือเป็นขยะทั่วไปก็ส่งให้ท้องถิ่นไปกำจัดต่อ

๔.๒.๒ ในกรณีที่มีพื้นที่เพียงพอ การเก็บขยะรีไซเคิล สามารถเก็บแยกถุงตามประเภทที่ร้านรับซื้อของเก่าในพื้นที่รับซื้อ เพื่อให้สะดวกต่อการนำไปขาย

๔.๒.๓ หากมีพื้นที่หรือที่ดิน สามารถแยกเศษอาหารเพื่อมาเป็นอาหารสัตว์หมักทำปุ๋ย ตามความเหมาะสม

๔.๒.๔ กรณีเกิดโรคระบาด หากมีขยะติดเชื้อเกิดขึ้นให้แยกใส่ถุงต่างหาก เพื่อความปลอดภัยของผู้เก็บรวบรวม

๔.๓ ดำเนินกิจกรรมการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย กิจกรรมการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถทำได้ง่ายๆ ให้เกิดความเคยชินจนเป็นกิจวัตรประจำวัน โดยมีแนวทางเบื้องต้นดังนี้

๔.๓.๑ เลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพ สามารถใช้งานได้นาน

๔.๓.๒ เลือกใช้สินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

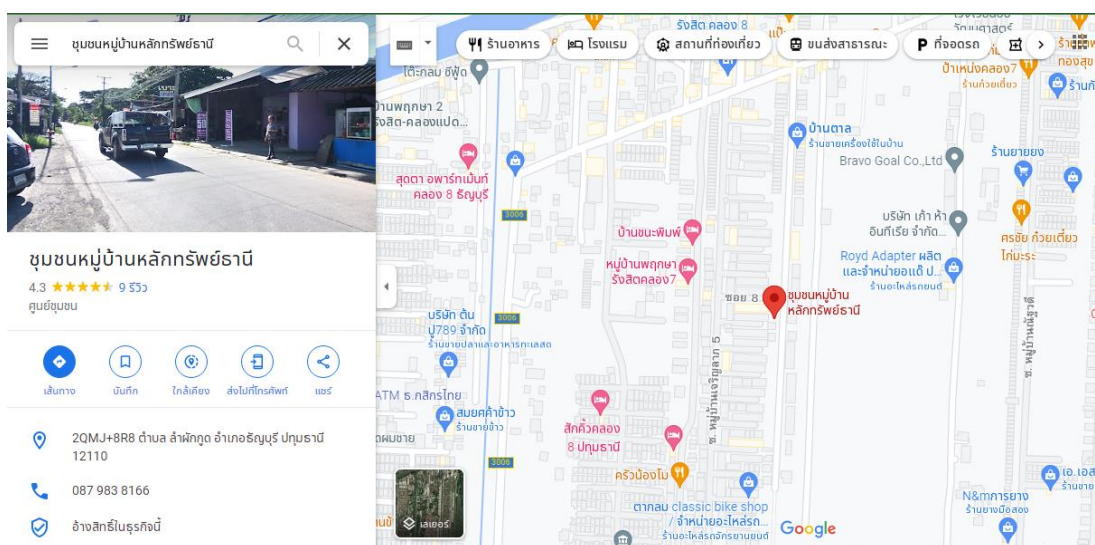
๔.๓.๓ เมื่อสินค้าเสื่อมสภาพอาจนำมาดัดแปลงเพื่อใช้ในรูปแบบอื่น (สิ่งประดิษฐ์ที่สามารถใช้งานได้จริง)

๔.๓.๔ แยกขยะ และนำไปจัดการตามรูปแบบที่วางแผนไว้

๔.๔ การจัดการขยะมูลฝอยที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ ขยะมูลฝอยที่เหลือจากการใช้ประโยชน์ก็คือขยะที่ส่งให้หน่วยงานต่าง ๆ ไปจัดการต่อนั่นเอง หลัก ๆ ก็คือ ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และอาจจะมีขยะติดเชื้อในช่วงที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อต่าง ๆ หลักการในการจัดการ คือ ให้แยกถุงทิ้ง และติดป้ายหรือเขียนบนถุงเพื่อแจ้งผู้มาเก็บขยะทราบในกรณีที่ขยะถุงนั้นเป็นขยะอันตรายหรือขยะติดเชื้อเพื่อความปลอดภัยของผู้เก็บขนขยะไปจัดการต่อ ส่วนขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ เป็นขยะที่ต้องการนำไปจัดการพิเศษ จึงควรแยกออกมาเพื่อให้สามารถนำไปจัดการได้อย่างเหมาะสม ไม่เกิดการปนเปื้อนกับขยะประเภทอื่น อีกทั้งควรติดป้ายแจ้งไว้ เพื่อให้ผู้เก็บขยะจะได้มีการป้องกันตัวเองด้วย

ข้อมูลทั่วไปของชุมชน (สายสุตา, ๒๕๖๕)

ชุมชนหมู่บ้านหลักทรัพย์ธานี ตั้งอยู่ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ภายใต้การปกครองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่อยู่ในเขตปริมณฑล พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีคลองรังสิตประยูรศักดิ์ และถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓๐๕ (รังสิต-นครนายก) โดยคลองรังสิตประยูรศักดิ์คลองซอยที่ ๗ หรือ คลอง ๗ ธัญบุรี เป็นคลองที่ขุดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ใช้สำหรับส่งน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมของเกษตรกร

แผนภาพที่ ๒.๓ แผนที่ตั้งชุมชน

ปัจจุบันพื้นที่ที่ใช้ในการเกษตรมีจำนวนไม่มาก เนื่องจากได้มีผู้ลงทุนในด้านที่อยู่อาศัยลงในบริเวณเขตปริมณฑลเพิ่มขึ้น ทำให้พื้นที่เพาะปลูกลดลง เนื่องจากชุมชนตั้งอยู่ในเขตปริมณฑลใกล้สังคมเมือง และใกล้เขตอุตสาหกรรมประชากรส่วนใหญ่จึงปรับเปลี่ยนประกอบอาชีพรับจ้าง และค้าขาย

ประชากรในชุมชนประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ และประชากรแฝง ที่เข้ามาประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้าง ทำให้ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมในชุมชน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการจัดการขยะของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พัสนรินทร์ พันธุ์แน่น (๒๕๕๘) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการจัดการขยะ : บ้านมั่นคงชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่เรียกว่า การวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research : CBR) และโครงการนี้

เปิดโอกาส ให้เด็กและเยาวชนได้เข้าร่วมเป็นนักวิจัยชุมชน เพื่อให้เด็ก ๆ ได้ทำหน้าที่ของพลเมือง และแสดงบทบาทในการรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง เป็นการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับขยะ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ๑) สถานการณ์ขยะในชุมชน ๒) บทเรียนการจัดการขยะของชุมชน ๓) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ และ ๔) แนวทางการจัดการขยะของเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า ขยะได้มีการพัฒนามาพร้อมกับชุมชนที่ตั้งมานาน กว่า ๘๐ ปี มีการเปลี่ยนแปลงสภาพของชุมชนจากพื้นที่ชนบทนาข้าว เป็นชุมชนเมือง จากขยะที่เป็นวัสดุธรรมชาติ สามารถย่อยสลายได้เอง เป็นขยะที่มีความซับซ้อน ย่อยสลายยากหรือไม่สามารถย่อยสลายได้ในธรรมชาติ ปริมาณขยะมีมากและหลากหลาย แต่ยังขาดการจัดการที่ดีพอ เมื่อทีมวิจัยลงไปทำโครงการ ชาวบ้านทราบว่า เด็กกำลังดำเนินโครงการเกี่ยวกับขยะ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นด้วย เนื่องจากกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เด็ก ๆ ลดการเล่นเกม แบ่งเวลาเพื่อส่วนรวม เป็นการสร้างจิตสำนึกในการดูแลชุมชนแก่เด็ก และชุมชนจะได้สะอาดขึ้น นอกจากนี้ ชาวบ้านยินดีที่จะให้ลูกหลานเข้าร่วมโครงการ มี เพียงร้อยละ ๐.๗ ที่ไม่เห็นด้วย โดยให้เหตุผลว่า พื้นที่จำกัดหากเข้าร่วมโครงการต้องมี ที่พักขยะ และจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงใน ระดับความคิด พฤติกรรม และการมีส่วนร่วม เป็นการเพิ่มศักยภาพด้านความสามารถ ในการจัดการปัญหาของชุมชนได้เอง จากบทสรุปของการศึกษาวิจัยได้แบ่งแนวทาง การจัดการขยะออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะแรก การสร้างการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน บ้านมั่นคงชุมชนบางบัว ระยะที่สอง คือ การสร้างการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายสายคลอง บางบัว เพื่อให้เกิดพลังการจัดการขยะทั้งต้นคลอง กลางคลอง และท้ายคลอง การจัด ตั้งธนาคารขยะโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสายคลองบางบัว จึงเป็นแนวทางการจัดการ ขยะที่ยั่งยืนและเหมาะสมกับบริบทชุมชนริมคลอง

พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร (ทิพย์บุญทอง) ไพรัตน์ ฉิมหาด และ เดโช แชน้ำแก้ว (๒๕๖๔) ได้ทำการวิจัย เรื่อง แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่า การจัดการกับขยะเป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพียงแต่ต้องมีองค์กรหรือหน่วยงานรัฐเป็นหลักเพื่อเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการ ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งแนวคิดที่สำคัญคือ แนวคิดขยะเหลือศูนย์และแนวคิดการจัดการขยะ ฐานศูนย์ ในส่วนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจรมีแนวทางในการดำเนินการ คือ การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย จัดระบบการรีไซเคิล จัดกลุ่มอาสาสมัคร และจัดตั้งศูนย์ รีไซเคิล อีกทั้งการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้กันอยู่ให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การนำขยะไปหมักทำปุ๋ย การนำขยะไปเทกองกลางแจ้งหรือการนำขยะไปทิ้งไว้ตามธรรมชาติ การเผาด้วยความร้อนสูง การฝังกลบอย่างถูกสุขอนามัยหรือถูกหลักสุขาภิบาล การนำขยะกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ และการนำขยะไปเป็นอาหารสัตว์ หากดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการขยะได้ถูกต้องและถูกวิธีจะทำให้สถานที่ต่าง ๆ น่าอยู่ และคงสภาพแวดล้อมที่ดี ทั้งนี้จากแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในครัวเรือน ทำให้เห็นบทบาทของครัวเรือนในการจัดการขยะมูลฝอยที่มีผลดีต่อชุมชน คือ ขยะที่ถูกจัดการ อย่างสุขลักษณะ ถูกวิธี หรือลดการผลิตขยะ มีผลดีต่อสังคม คือ สร้างความรับผิดชอบต่อและจิตสำนึก ในการจัดการขยะ เช่น คัดแยกขยะ ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม คือ เป็นการเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน

กรอบแนวคิดในการศึกษา

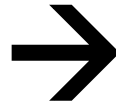
ตัวแปรอิสระ

คุณลักษณะทั่วไป

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- รายได้ในครัวเรือน
- ประเภทขยะในครัวเรือน
- ลักษณะการเก็บรวบรวม
- ภาพรวมของปัญหาขยะ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม

- ด้านความเข้าใจ
- ด้านความตระหนัก
- ด้านการรับรู้ข่าวสาร

ตัวแปรตาม

การมีส่วนร่วมของเยาวชน
ในการจัดการขยะของชุมชน

แผนภาพที่ ๒.๔ กรอบแนวคิดในการศึกษา

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ใช้เทคนิครูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) การสนทนากลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview questions) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี โดยคณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
๒. วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
๓. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
๔. การเก็บรวบรวมข้อมูล
๕. การวิเคราะห์ข้อมูล
๖. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เยาวชนที่มีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี จำนวน ๕๐ คน ซึ่งประชากรมีขนาดเล็ก จึงสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดได้ และมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๖ คน ได้แก่ กำนัน จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๓ คน และผู้นำเยาวชน จำนวน ๑ คน

วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยมีวิธีการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

๑. ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทความจากหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ
๒. กำหนดกรอบแนวความคิด ขอบเขต นิยามศัพท์เฉพาะ องค์ประกอบของตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
๓. สร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมเก็บข้อมูลในการวิจัย
๔. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ประจำกลุ่มพิจารณาตรวจสอบ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมถึงเนื้อหาของการวิจัย

๕. ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ประจำกลุ่มและนำไปใช้กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลการวิจัยต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดสร้างขึ้นโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน ๒ เครื่องมือ ดังนี้

๑. แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือนชยะประเภทใดในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน ลักษณะการเก็บและรวบรวมของชยะจากครัวเรือน และภาพรวมของปัญหาชยะในชุมชน

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการชยะของชุมชน จำนวน ๑๒ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (Multiple choice question) จำนวน ๒ ตัวเลือก คือ ถูกต้องและไม่ถูกต้อง

ตอนที่ ๓ ความตระหนักต่อการจัดการชยะ จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการชยะ จำนวน ๔ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการชยะ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารและความสนใจข่าวสารของประชาชน

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของเยาวชน จำนวน ๑๐ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

๒. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยกำหนดประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ หรือเป็นการใช้คำถามปลายเปิดในการซักถาม สำหรับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) พร้อมกับบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์การจัดการชยะของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการชยะมูลฝอย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

๑. คณะผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกำนันชุมชนหลักทรัพย์ธานี

๒. ประสานงานผู้นำชุมชน เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเยาวชน การทำ Pre-test และสัมภาษณ์ถึงปัญหา และความต้องการของชุมชน

๓. ดำเนินการอบรมให้ความรู้ สร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วม การรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วม

๔. ประสานงานผู้นำชุมชน เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเยาวชนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเยาวชน การทำ Post-test โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ SPSS ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามจะทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด และลงรหัสของคะแนนในโปรแกรม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป ดังนี้

๑. ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ชยะประเภทใดในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน ลักษณะการเก็บและรวบรวมของชยะจากครัวเรือน และภาพรวมของปัญหาชยะในชุมชน

๒. ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการชยะของชุมชน จำนวน ๑๒ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (Multiple choice question) จำนวน ๒ ตัวเลือก คือ ถูกต้องและไม่ถูกต้อง ซึ่งแบ่งเป็นระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการชยะของชุมชน ดังนี้

๐ คะแนน หมายถึง ตอบคำถามไม่ถูกต้อง

๑ คะแนน หมายถึง มีตอบคำถามไม่ถูกต้อง

๓. ตอนที่ ๓ ความตระหนักต่อการจัดการชยะ จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน ๗ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๑ ถึง ข้อที่ ๗ โดยเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนข้อคำถาม
มากที่สุด	๕
มาก	๔
ปานกลาง	๓
น้อย	๒
น้อยที่สุด	๑

การแปลผลคะแนนความตระหนักต่อการจัดการชยะ คณะผู้วิจัยได้แบ่งระดับออกเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยใช้สูตรหาความกว้างของอัตราภาคขั้นดังนี้ (Howell, ๒๐๐๙)

$$\begin{aligned} \text{อัตราภาคขั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับขั้นที่แบ่ง}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.๘ \end{aligned}$$

โดยสามารถนำมากำหนดช่วงคะแนน และความหมายของการแปลผลระดับความ
ตระหนักต่อการจัดการขยะ ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ การแปลผลระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
๔.๔๒ - ๕.๐๐	ระดับมากที่สุด
๓.๔๓ - ๔.๒๓	ระดับมาก
๒.๖๒ - ๓.๔๒	ระดับปานกลาง
๑.๘๑ - ๒.๖๑	ระดับน้อย
๑.๐๐ - ๑.๘๐	ระดับน้อยที่สุด

๔. ตอนที่ ๔ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ จำนวน ๔ ข้อ โดยแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และ
ค่าร้อยละ (Percentage) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ ความถี่ของการรับรู้
ข่าวสาร พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารและความสนใจข่าวสารของประชาชน

๕. ตอนที่ ๓ การมีส่วนร่วมของเยาวชน จำนวน ๑๐ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะ
เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ
น้อยที่สุด ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน ๑๐ ข้อ ได้แก่ ข้อที่ ๑ ถึง ข้อที่ ๑๐ โดยเกณฑ์การให้
คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	คะแนนข้อคำถาม
มากที่สุด	๕
มาก	๔
ปานกลาง	๓
น้อย	๒
น้อยที่สุด	๑

การแปลผลคะแนนการมีส่วนร่วมของเยาวชน คณะผู้วิจัยได้แบ่งระดับออกเป็น ๕ ระดับ
ได้แก่ ระดับมากที่สุด ระดับมาก ระดับปานกลาง ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด โดยใช้สูตรหา
ความกว้างของอัตราภาคขั้นตอนนี้ (Howell, ๒๐๐๙)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคขั้น} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับขั้นที่แบ่ง}} \\ &= \frac{(5-1)}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

โดยสามารถนำมากำหนดช่วงคะแนน และความหมายของการแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน ดังตารางที่ ๓.๒

ตารางที่ ๓.๒ การแปลผลระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
๔.๔๒ - ๕.๐๐	ระดับมากที่สุด
๓.๔๓ - ๔.๒๓	ระดับมาก
๒.๖๒ - ๓.๔๒	ระดับปานกลาง
๑.๘๑ - ๒.๖๑	ระดับน้อย
๑.๐๐ - ๑.๘๐	ระดับน้อยที่สุด

๖. การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์จะใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory Analysis) ซึ่งอาศัยข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ประกอบกัน นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่หาความเชื่อมโยงเพื่อทดสอบปัจจัยด้านความเข้าใจ ความตระหนักและการรับรู้ข่าวสารที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

๑.๑ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ

๑.๒ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลความตระหนักต่อการจัดการขยะ และการมีส่วนร่วมของเยาวชน

๒. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistics)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ใช้เทคนิครูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) โดย คณะผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย และเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนกลับมาได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์และการสนทนากลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group interview questions) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางพร้อมคำบรรยายโดยเสนอเป็นลำดับขั้นดังนี้

- ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน
- ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ
- ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน
- ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน
- ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ขยะประเภทใดในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน ลักษณะการเก็บและรวบรวมของขยะจากครัวเรือน และภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของค่าความถี่และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หญิง	๓๑	๖๒.๐๐
ชาย	๑๙	๓๘.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๐ และเป็นเพศชาย จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๐

ตารางที่ ๔.๒ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑๒ - ๑๗ ปี	๔๐	๘๐.๐๐
๑๘ - ๒๒ ปี	๑๐	๒๐.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ ๑๒ - ๑๗ ปี จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ และมีอายุ ๑๘ - ๒๒ ปี จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๓ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มัธยมศึกษาตอนต้น	๒๗	๕๔.๐๐
มัธยมศึกษาตอนปลาย	๑๘	๓๖.๐๐
ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา	๔	๘.๐๐
ปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๐ รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๐๐ ระดับประกาศนียบัตร/อนุปริญญา จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ และระดับปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้ของครอบครัวต่อเดือน

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๕,๐๐๐ บาท	๓	๖.๐๐
๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๓๑	๖๒.๐๐
๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท	๑๑	๒๒.๐๐
๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท	๔	๘.๐๐
๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๐ รองลงมา คือ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๐ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๕,๐๐๐ บาท จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ๓๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ประเภทขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่วัน

ประเภทขยะในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร	๑๒	๒๔.๐๐
กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง	๕	๑๐.๐๐
กระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว	๘	๑๖.๐๐
ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด	๑๐	๒๐.๐๐
ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร	๑๑	๒๒.๐๐
เศษเหล็ก โลหะต่างๆ กระป๋องอลูมิเนียมบรรจุน้ำอัดลม	๓	๖.๐๐
ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่วัน คือ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๐ รองลงมา คือ ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๐ ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ กระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ เศษเหล็ก โลหะต่าง ๆ กระป๋องอลูมิเนียมบรรจุน้ำอัดลม จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ และถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ลักษณะการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือน

ลักษณะการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท	๖	๑๒.๐๐
แยกประเภทมูลฝอย (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง)	๔๓	๘๖.๐๐
ไม่ได้ดำเนินการใดๆ ทั้งสิ้น เพราะไม่ทราบ/ไม่รู้	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีลักษณะการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือนแยกประเภทมูลฝอย (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง) จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐๐ รองลงมา คือ เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๐ และไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะไม่ทราบ/ไม่รู้ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ยังไม่มีปัญหา	๘	๑๖.๐๐
มีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้	๒๔	๔๘.๐๐
มีปัญหาปานกลาง	๑๕	๓๐.๐๐
มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วน	๒	๔.๐๐
อื่นๆ โปรตระบุ เฉยๆ	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานีมีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้ จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ รองลงมา คือ มีปัญหาปานกลาง จำนวน ๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ ยังไม่มีปัญหา จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และอื่น ๆ โปรตระบุ เฉย ๆ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของค่าความถี่และค่าร้อยละว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนอยู่ในระดับใด ดังนี้

ตารางที่ ๔.๘ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการแปลผลระดับความรู้ ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน ก่อนและหลังให้ความรู้

การแปลผลระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	ก่อนให้ความรู้		หลังให้ความรู้	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๒	๔.๐๐	๓๔	๖๘.๐๐
ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	๔๘	๙๖.๐๐	๑๖	๓๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ก่อนให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๐ และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐

หลังให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐ และ ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๐๐

ตารางที่ ๔.๙ ค่าความถี่ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ความรู้ความเข้าใจใน การจัดการขยะของชุมชนก่อนให้ความรู้

ก่อนให้ความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ขยะ หมายถึง สิ่งที่เราไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็งหรือของแข็งที่มีน้ำความชื้นปะปนอยู่	๓	๖.๐๐	๔๗	๙๔.๐๐
๒. เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่สามารถไหม้เป็นถ่านได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา	๑	๒.๐๐	๔๙	๙๘.๐๐
๓. เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐
๔. กระป๋องทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้	๑	๒.๐๐	๔๙	๙๘.๐๐
๕. เศษไม้ เศษหญ้า กระจาด ขี้เถ้า จัดเป็นขยะแห้ง และสามารถไหม้เป็นถ่านได้ และสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งไม่ก่อมลพิษทางอากาศ	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐
๖. ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะประเภทที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐
๗. ใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหาร หรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใช้ถุงหรือกล่องโฟม เป็นการลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด	๓	๖.๐๐	๔๗	๙๔.๐๐
๘. การจัดการขยะที่ดี หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ	๓	๖.๐๐	๔๗	๙๔.๐๐
๙. การนำกลับมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ ออกจากขยะ และรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าชิ้นใหม่	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐
๑๐. การคัดแยกประเภทขยะ ทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	๑	๒.๐๐	๔๙	๙๘.๐๐

ตารางที่ ๔.๙ (ต่อ)

ก่อนให้ความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑๑. การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตาเผา การหมักปุ๋ย และการกลบฝังดิน	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐
๑๒. สาเหตุของการเกิดขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก ความตระหนัก และวินัยในการรักษาความสะอาด และรักษาสีสิ่งแวดล้อม	๒	๔.๐๐	๔๘	๙๖.๐๐

จากตารางที่ ๔.๙ ก่อนให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามตอบคำถามไม่ถูกต้อง (ค่าร้อยละมากกว่าร้อยละ ๙๓)

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าความถี่ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามความรู้ความเข้าใจใน การจัดการขยะของชุมชนหลังให้ความรู้

หลังให้ความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๑. ขยะ หมายถึง สิ่งที่เราไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็งหรือของแข็งที่มีน้ำความชื้นปะปนอยู่	๓๕	๗๐.๐๐	๑๕	๓๐.๐๐
๒. เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระเบื้อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่สามารถใหม่เป็นเก้าอี้ได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา	๓๕	๗๐.๐๐	๑๕	๓๐.๐๐
๓. เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง	๑๖	๓๒.๐๐	๓๔	๖๘.๐๐
๔. กระจังทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า สามารถทิ้งร่วมกับขยะประเภทอื่นได้	๑๖	๓๒.๐๐	๓๔	๖๘.๐๐
๕. เศษไม้ เศษหญ้า กระจัง จัดเป็นขยะแห้ง และสามารถใหม่เป็นเก้าอี้ได้ และสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งไม่ก่อมลพิษทางอากาศ	๒๓	๔๖.๐๐	๒๗	๕๔.๐๐
๖. ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะประเภทที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ	๒๑	๔๒.๐๐	๒๙	๕๘.๐๐

ตารางที่ ๔.๑๐ (ต่อ)

หลังให้ความรู้ความเข้าใจ ในการจัดการขยะของชุมชน	ถูกต้อง		ไม่ถูกต้อง	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
๗. ใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหาร หรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใส่ถุงหรือกล่องโฟม เป็นการลดมูลฝอยจากแหล่งกำเนิด	๔๗	๙๔.๐๐	๓	๖.๐๐
๘. การจัดการขยะที่ดี หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ	๔๑	๘๒.๐๐	๙	๑๘.๐๐
๙. การนำกลับมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ ออกจากขยะ และรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าชิ้นใหม่	๔๒	๘๔.๐๐	๘	๑๖.๐๐
๑๐. การคัดแยกประเภทขยะ ทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ	๔๘	๙๖.๐๐	๒	๔.๐๐
๑๑. การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่ การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตาเผา การหมักปุ๋ย และการกลบฝังดิน	๔๒	๘๔.๐๐	๘	๑๖.๐๐
๑๒. สาเหตุของการเกิดขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก ความตระหนัก และวินัยในการรักษาความสะอาด และรักษาสิ่งแวดล้อม	๔๒	๘๔.๐๐	๘	๑๖.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๐ หลังให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามทุกข้อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบคำถามถูกต้อง จำนวน ๑๐ ข้อ โดยคำถามที่ตอบถูกมากที่สุด คือ “ข้อ ๑๐. การคัดแยกประเภทขยะ ทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จำนวน ๔๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๖.๐๐” และตอบคำถามไม่ถูกต้อง จำนวน ๒ ข้อ คือ “ข้อ ๓. เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐” และ “ข้อ ๔. กระป๋องทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้ จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐”

ผลการวิเคราะห์ระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์ระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะในรูปแบบของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๑ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นภาพรวมก่อนให้ความรู้ และหลังให้ความรู้

ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	Mean	S.D.	เกณฑ์
ก่อนให้ความรู้	๒.๐๑	๐.๕๘	น้อย
หลังให้ความรู้	๓.๖๕	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๑ เมื่อพิจารณาเป็นภาพรวมของระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะพบว่า หลังให้ความรู้ มีความตระหนักต่อการจัดการขยะในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๕$, S.D. = ๐.๕๔) กว่าก่อนให้ความรู้ ($\bar{X} = ๒.๐๑$, S.D. = ๐.๕๘)

ตารางที่ ๔.๑๒ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นรายข้อคำถามก่อนให้ความรู้

ก่อนให้ความรู้ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	Mean
๑. การคัดแยกประเภทและชนิดของขยะจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง	๑.๔๓	๐.๕๔๗	น้อย
๒. การคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและปัญหาขยะในบ้าน	๑.๙๘	๐.๖๘๓	น้อย
๓. การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	๒.๑๙	๐.๖๓๕	น้อย
๔. การคัดแยกภายในครอบครัวก่อนนำมาทิ้งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง เพื่อการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	๑.๘๕	๐.๔๕๘	น้อย

ตารางที่ ๔.๑๒ (ต่อ)

ก่อนให้ความรู้ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	เกณฑ์
๕. เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนนเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ	๑.๙๘	๐.๕๕๔	น้อย
๖. ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	๒.๔๓	๐.๕๖๓	น้อย
๗. การทิ้งขยะลงตามพื้น แหล่งน้ำหรือตามที่ว่างเปล่าเกิดจากความมั่งงายและขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น	๒.๒๑	๐.๖๕	น้อย
รวม	๒.๐๑	๐.๕๘	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๒ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามของระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะก่อนให้ความรู้ พบว่า อยู่ในระดับน้อยทุกข้อ โดยข้อคำถาม “ข้อ ๑. การคัดแยกประเภทและชนิดของขยะ จะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๑.๙๘$, S.D. = ๐.๕๕๔) และ “ข้อ ๖. ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๒.๔๓$, S.D. = ๐.๕๖๓)

ตารางที่ ๔.๑๓ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะเป็นรายข้อคำถาม หลังให้ความรู้

หลังให้ความรู้ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	เกณฑ์
๑. การคัดแยกประเภทและชนิดของขยะจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง	๓.๗๑	๐.๘๘๓	มาก
๒. การคัดแยกขยะในครัวเรือนเพื่อจำหน่ายแม้จะมีรายได้ไม่มากนักแต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณและปัญหาขยะในบ้าน	๓.๖๒	๐.๗๑๙	มาก
๓. การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ	๓.๔๙	๐.๗๖๐	มาก
๔. การคัดแยกภายในครอบครัวก่อนนำมาทิ้งถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนต้องปฏิบัติทุกครั้ง เพื่อการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายเป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ	๓.๖๓	๐.๗๓๒	มาก

ตารางที่ ๔.๑๓ (ต่อ)

หลังให้ความรู้ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	เกณฑ์
๕. เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนนเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ	๓.๘๖	๐.๘๙๙	มาก
๖. ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง	๓.๖๗	๐.๗๒๘	มาก
๗. การทิ้งขยะลงตามพื้น แหล่งน้ำหรือตามที่วางเปล่าเกิดจากความมั่งง่ายและขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น	๓.๕๔	๐.๗๙๖	มาก
รวม	๓.๖๕	๐.๕๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๓ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามของระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะหลังให้ความรู้ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อคำถาม “ข้อ ๕. เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนนเพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๘๖$, S.D. = ๐.๘๙๙) และ “ข้อ ๓. การเผากิ่งไม้ ใบไม้แห้ง หญ้า กระจาดที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชน ผุ่นควันที่ฟุ้งกระจายส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๕๔$, S.D. = ๐.๗๖๐)

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารและความสนใจข่าวสารของประชาชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ในรูปแบบของค่าความถี่และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๔ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วิทยุ	๒	๔.๐๐
หนังสือพิมพ์	๑๐	๒๐.๐๐
การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม	๔	๘.๐๐
เอกสารเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์	๑๓	๒๖.๐๐
การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมชุมชน	๓	๖.๐๐
นิตยสาร วารสาร	๔	๘.๐๐
ผู้นำชุมชน	๘	๑๖.๐๐

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หอกระจายข่าวชุมชน	๓	๖.๐๐
โทรทัศน์	๑	๒.๐๐
จากเจ้าหน้าที่รัฐ	๑	๒.๐๐
จากเพื่อนบ้าน	๑	๒.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๔ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ จากเอกสารเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๐ รองลงมา คือ หนังสือพิมพ์ จำนวน ๑๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ ผู้นำชุมชน จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๐๐ การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ นิตยสาร วารสาร จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ การเข้าร่วมโครงการ / กิจกรรมชุมชน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ หอกระจายข่าวชุมชน จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ วิทยู จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และโทรทัศน์ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ จากเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ จากเพื่อนบ้าน จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร

ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทุกวัน	๑๓	๒๖.๐๐
สัปดาห์ละครั้ง	๒๕	๕๐.๐๐
๒ สัปดาห์ต่อครั้ง	๔	๘.๐๐
๑ เดือนต่อครั้ง	๕	๑๐.๐๐
๓ เดือนต่อครั้ง	๑	๒.๐๐
มากกว่า ๓ เดือนต่อครั้ง	๒	๔.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๕ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความถี่ของการรับรู้ข่าวสารระยะเวลาสัปดาห์ละครั้ง จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ รองลงมา คือ ระยะเวลาทุกวัน จำนวน ๑๓ คนคิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๐ จำนวน ๑ เดือนต่อครั้ง จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ ระยะเวลา ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง จำนวน ๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๐๐ ระยะเวลามากกว่า ๓ เดือนต่อครั้ง จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ และระยะเวลา ๓ เดือนต่อครั้ง จำนวน ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามข่าวสารเรื่องชยะกับพฤติกรรมการจัดการชยะ

ข่าวสารเรื่องชยะกับพฤติกรรมการจัดการชยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่มีเลย	๓	๖.๐๐
มีและปฏิบัติตามบ้าง	๒๓	๔๖.๐๐
มีและปฏิบัติตามทุกครั้ง	๒๔	๔๘.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับรู้ข่าวสารเรื่องชยะกับพฤติกรรมการจัดการชยะแล้วมีและปฏิบัติตามทุกครั้ง จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ รองลงมา คือ มีและปฏิบัติตามบ้าง จำนวน ๒๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๐ และไม่มีเลย จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๗ ค่าความถี่และค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสนใจในเนื้อหาเรื่องการจัดการชยะ

ความสนใจในเนื้อหาเรื่องการจัดการชยะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การคัดแยกชยะ	๕	๑๐.๐๐
การลดชยะ	๑๙	๓๘.๐๐
การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ	๑๑	๒๒.๐๐
การกำจัด เช่น การฝังกลบ การเผา หมักปุ๋ย	๗	๑๔.๐๐
การฟื้นฟูประโยชน์จากชยะ	๖	๑๒.๐๐
การป้องกันอันตรายจากชยะ	๒	๔.๐๐
รวม	๕๐	๑๐๐.๐๐

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ความสนใจในเนื้อหาเรื่องการจัดการชยะเรื่องการลดชยะ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๐ รองลงมา คือ การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๐๐ การกำจัด เช่น การฝังกลบ การเผา หมักปุ๋ย จำนวน ๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ การฟื้นฟูประโยชน์จากชยะ จำนวน ๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๐๐ การคัดแยกชยะ จำนวน ๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ และการป้องกันอันตรายจากชยะ จำนวน ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๐ ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในรูปแบบของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับความตระหนักต่อการจัดการชยะ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๑๘ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนเป็นภาพรวมก่อนให้ความรู้ และหลังให้ความรู้

การมีส่วนร่วมของเยาวชน	Mean	S.D.	เกณฑ์
ก่อนให้ความรู้	๑.๙๑	๐.๗๘	น้อย
หลังให้ความรู้	๓.๓๕	๐.๖๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๘ เมื่อพิจารณาเป็นภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน พบว่าหลังให้ความรู้ มีการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$, S.D. = ๐.๖๕) ซึ่งมากกว่าก่อนให้ความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๙๑$, S.D. = ๐.๗๘)

ตารางที่ ๔.๑๙ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนเป็นรายข้อคำถามก่อนให้ความรู้

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	เกณฑ์
๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาและจัดความสำคัญของปัญหาตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ	๒.๐๑	๐.๙๕๖	น้อย
๒. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา	๒.๒๑	๐.๘๕๑	น้อย
๓. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา	๑.๙๘	๐.๗๔๕	น้อย
๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา	๑.๕๖	๐.๕๖๘	น้อยที่สุด
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ	๑.๙๐	๐.๗๕	น้อย
๖. การเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมต่างของชุมชน	๑.๙๖	๐.๙๘	น้อย
๗. มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด	๑.๘๗	๐.๘๗๙	น้อย
๘. มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน	๑.๖๕	๐.๖๘๙	น้อยที่สุด
๙. การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ	๑.๙๕	๐.๖๔๓	น้อย
๑๐. นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก	๒.๐๑	๐.๗๘๒	น้อย
รวม	๑.๙๑	๐.๗๘	น้อย

จากตารางที่ ๔.๑๙ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามของระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนก่อนให้ความรู้ พบว่า อยู่ในระดับน้อย จำนวน ๘ ข้อ และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน ๒ ข้อ โดยข้อคำถาม “ข้อ ๒. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๒.๒๑$, S.D. = ๐.๘๕๑) และ “ข้อ ๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๑.๕๖$, S.D. = ๐.๕๖๘)

ตารางที่ ๔.๒๐ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นรายข้อคำถามหลังให้ความรู้

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม		
	Mean	S.D.	เกณฑ์
๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาและจัดความสำคัญของปัญหาตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ	๓.๖๑	๐.๙๖๒	มาก
๒. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา	๓.๓๒	๐.๙๖๔	ปานกลาง
๓. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา	๓.๒๘	๐.๘๔๘	ปานกลาง
๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา	๓.๒๘	๐.๙๙๙	ปานกลาง
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ	๓.๒๑	๐.๙๐๘	ปานกลาง
๖. การเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการ / กิจกรรมต่างของชุมชน	๓.๓๐	๐.๘๘๖	ปานกลาง
๗. มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด	๓.๒๓	๐.๙๖๐	ปานกลาง
๘. มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน	๓.๒๕	๐.๘๙๐	ปานกลาง
๙. การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ	๓.๓๒	๐.๘๙๗	ปานกลาง
๑๐. นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก	๓.๖๔	๐.๙๕๐	มาก
รวม	๓.๓๕	๐.๖๕	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๐ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามของระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน หลังให้ความรู้ พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน ๒ ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน ๘ ข้อ โดยข้อคำถาม “ข้อ ๑๐. นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก” มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = ๓.๖๔$, S.D. = ๐.๙๕๐) และ “ข้อ ๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = ๓.๒๑$, S.D. = ๐.๙๐๘)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) สามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ ๔.๒๑ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะ	การมีส่วนร่วมของเยาวชน		
	r	ร้อยละความสัมพันธ์	p
ภาพรวม	.๔๓๕**	๒๕.๒๑	.๐๐๐

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑

จากตารางที่ ๔.๒๑ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน ($r = .๔๓๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($p = .๐๐๐$) คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๑

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๖ คน ได้แก่ กำนัน จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๓ คน และผู้นำเยาวชน จำนวน ๑ คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปผลการศึกษาจำแนกตามประเด็นสำคัญ ดังนี้

๑. ตอนที่ ๑ การจัดการขยะของชุมชน

ประเด็นที่ ๑. การจัดการขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เริ่มจากภายในครัวเรือนให้สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วม สาเหตุมาจากในชุมชนหลักทรัพย์ธานีมีถังขยะไม่เพียงพอให้กับชุมชนทุกฝ่ายต้องจัดหากันเองและครัวเรือนคัดแยกมูลฝอยมี ๒ ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง หากเป็นขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และจำหน่ายได้ เช่น ขวดเครื่องปรุงรส ขวดพลาสติกกระป๋องน้ำอัดลม ขวดเครื่องดื่มต่างๆ เศษกระดาษ ก่อกระดาษ เศษเหล็ก จะรวบรวมใส่ถุงหรือกระสอบไว้ภายในบ้านของตน หรือนำมาทิ้งรวมกันไว้ในถังรองรับที่ทางผู้นำชุมชนจัดไว้ให้เป็นจุด ๆ ภายในแต่ละครัวเรือนเพื่อการจำหน่ายต่อไป ทำให้ปริมาณขยะภายในชุมชนลดลงและขยะที่เป็นต่อร่างกาย มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน

ประเด็นที่ ๒. ลักษณะวิธีการจัดการขยะ (การลดปริมาณขยะ การเก็บรวบรวม การกำจัด)

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ลักษณะวิธีการจัดการขยะ มีหลายอย่าง ดังนี้

การลดปริมาณขยะ ลดการบริโภคสินค้าที่ ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ทำอาหารให้พอดีรับประทาน เลือกซื้อสินค้าที่ไม่บรรจุห่อหลายชั้น การใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม หรือที่เรียกว่า รีฟิล เพราะนอกจากราคาถูกกว่าแล้ว ยังเป็นการลดจำนวนหีบห่อที่บรรจุมาด้วย รวมไปถึงการร่วมกันรณรงค์ใช้ถุงผ้าหรือ ตะกร้า ไปจ่ายตลาดเพื่อลดการขนขยะเข้าบ้าน เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษ โฟม

การเก็บรวบรวม ขอความร่วมมือจากทุกครัวเรือนนำขยะแห้งเก็บรวบรวมใส่ถังรองรับ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดหาถังรองรับไว้ให้แต่ละหมู่บ้าน ๆ ละ ๘-๙ ถัง ซึ่งถังรองรับนี้จะวางไว้ ณ จุดร้านค้าหรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อมิให้ประชาชนในชุมชนทิ้งขยะเรี่ยราดตามถนนหนทางในหมู่บ้านและป้องกันไม่ให้อายุขัยขยะแข็งกระจัดกระจาย โดยขยะที่เก็บรวบรวมจากครัวเรือนและถังรองรับจะต้องนำไปคัดแยกอีกครั้ง

การคัดแยก ขอความร่วมมือคัดแยกประเภทขยะภายในบ้านแต่ละครัวเรือนจะทำการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งภายในครัวเรือนของตนเอง เพราะเมื่อคัดแยกขยะที่ยังมีประโยชน์ออกไป เช่น ขวด แก้ว โลหะ พลาสติก เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ที่จำเป็นจะต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง

การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าหรือนำมาหมุนเวียนตัดแปลงให้ใช้ได้อีก เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติกนำมาตัดใส่ของ

ประเด็นที่ ๓. อุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการขยะ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ประชาชนในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง ทั้งในการคัดแยกขยะ การเก็บรวบรวม การเก็บขน การคัดแยกยังขาดการกระตุ้น ขาดความรู้ เพื่อให้ตระหนักถึงและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน รวมไปถึงรถเก็บขยะของเทศบาลที่เคยมาเก็บขยะในชุมชนเคยมาเก็บอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ปัจจุบันเหลือเพียงเดือนละ ๒ ครั้ง

๒. ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

ประเด็นที่ ๑. การมีส่วนร่วมระดับชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ชุมชนจะดำเนินการคัดแยก การจัดเก็บการรวบรวม การจำหน่ายขยะกันเองภายในชุมชน รวมถึงการร่วมกันเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการขยะที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน

ประเด็นที่ ๒. หน้าที่และขอบเขตของผู้ปฏิบัติงานการจัดการขยะของชุมชน

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ให้ผู้นำชุมชนมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนและเน้นเยาวชนในชุมชนซึ่งกำลังสำคัญ รวมถึงประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับขยะ เช่น ประเภทขยะ วิธีการจัดการขยะ ผลกระทบจากขยะ เพื่ออำนวยความสะดวกการรวบรวม กำจัดขยะภายในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดและขยายสู่ครอบครัว ชุมชน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้

ประเด็นที่ ๓. การบริหารรายได้จากการจำหน่ายขยะ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เราสามารถนำการบริหารจัดการขยะมาหารายได้หรือทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน อาจจะมีการจัดทำสมุดบัญชีธนาคารขยะบันทึกข้อมูลและปริมาณขยะที่นำมาขาย และนำมาแลกรางวัลพิเศษ หรือนำเศษวัสดุเหลือใช้หลังจากการคัดแยกในครัวเรือน เช่น กล่องกระดาษมาทำเป็นหมวก หรือของน้ำยาปรับผ้านุ่มและน้ำยาซักผ้าทำเป็นผ้ากันเปื้อน เพื่อสร้างเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนได้

ประเด็นที่ ๔. การมีส่วนร่วมระดับองค์กรบริหารส่วนตำบล

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า องค์กรบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เข้าร่วมประชุมเพื่อปรับปรุงวิธีการกำจัดขยะ สอนวิธีเพิ่มมูลค่าจากขยะ รวมทั้งเพิ่มจำนวนวันมาเก็บขยะ และแจ้งวัน เวลา บริเวณที่จะไปเก็บขยะให้ชัดเจน

ประเด็นที่ ๕. โครงการคัดแยก พัฒนา กำจัดขยะ

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการขยะของประชาชนในชุมชนผลลัพธ์ที่ได้เกิดจากประสบการณ์และบทเรียนในการทำงานร่วมกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำและแกนนำชุมชนและอาสาสมัครชุมชนในพื้นที่เพื่อจะนำไปถ่ายทอดและขยายผลให้สอดคล้องกับชุมชนของตนและนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคัดแยกขยะให้ถูกต้องและเหมาะสมรวมไปถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งอื่นๆ ทั้งนี้ทางชุมชนได้มีรูปแบบการจัดการขยะสด ซึ่งเป็นขยะจากเศษพืช ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ที่เกิดจากการประกอบอาหารและการบริโภค โดยแต่ละครัวเรือนจะจัดหาถังสำหรับใส่ขยะสดไว้และนำขยะเหล่านั้นมาเทรวมกัน ซึ่งชุมชนได้นำขยะแห้ง จำพวกใบไม้ เศษหญ้า ใส่รวมไปด้วย เพื่อทำปุ๋ยคอก นำไปใส่ต้นไม้และในบางครั้งทางชุมชนจะนำเศษอาหาร เศษพืช ผลไม้ ไปฝังกลบใต้ต้นไม้หรือนำเศษหญ้าแห้ง ใบไม้เข้าไปวางรอบๆ ต้นไม้ เพื่อเป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้ โดยการย่อยสลายเองตามธรรมชาติและลักษณะเดียวกันและในส่วนของขยะเปียกก็จะนำไปทำน้ำหมักชีวภาพให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อไว้ใช้กันในครัวเรือน

ประเด็นที่ ๕. อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ประชาชนในชุมชนบางคนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ยังมีทิ้งขยะไม่เลือกที่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ที่มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
๒. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ประชากร คือ เยาวชนที่มีอายุ ๑๒ ปี ถึง ๒๒ ปี อาศัยในพื้นที่ชุมชนหลักทรัพย์ธานี จำนวน ๕๐ คน ซึ่งประชากรมีขนาดเล็ก จึงสามารถเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมดได้ และมีการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล จำนวน ๖ คน ได้แก่ กำนัน จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๓ คน และผู้นำเยาวชน จำนวน ๑ คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังกำนันชุมชนหลักทรัพย์ธานี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และประสานงานผู้นำชุมชน เพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับเยาวชน การทำ Pre-test และสัมภาษณ์ถึงปัญหา และความต้องการของชุมชน จัดดำเนินการอบรมให้ความรู้สร้างความตระหนักรู้ในการมีส่วนร่วม การรณรงค์ให้เยาวชนมีส่วนร่วม และการทำ Post-test โดยผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและรับคืนด้วยตนเอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๒ เครื่องมือ ได้แก่ ๑) แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ของครอบครัวต่อเดือนขยะประเภทใดในครัวเรือนที่มีปริมาณมากที่สุดในแต่ละวัน ลักษณะการเก็บและรวบรวมของขยะจากครัวเรือน และภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชน

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๑๒ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะแบบเลือกตอบ (Multiple choice question) จำนวน ๒ ตัวเลือก คือ ถูกต้องและไม่ถูกต้อง

ตอนที่ ๓ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ จำนวน ๗ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ ๔ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ จำนวน ๔ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสาร พฤติกรรมหลังจากได้รับข่าวสารและความสนใจข่าวสารของประชาชน

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของเยาวชน จำนวน ๑๐ ข้อ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

และ ๒) แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) โดยกำหนดประเด็นคำถามที่มีกรอบกว้าง ๆ หรือเป็นการใช้คำถามปลายเปิดในการซักถาม สำหรับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured) พร้อมกับบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์การจัดการขยะของชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลความตระหนักต่อการจัดการขยะ และการมีส่วนร่วมของเยาวชน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชน ในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

๑. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๓๑ คน คิดเป็น ร้อยละ ๖๒.๐๐ มีอายุ ๑๒ - ๑๗ ปี จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน ๒๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๐๐ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๓๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๐๐ ขยะในครัวเรือนที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่ละวัน คือ เศษพืชผัก ผลไม้ เศษอาหาร จำนวน ๑๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๐ ลักษณะการเก็บรวบรวมขยะจากครัวเรือนแยกประเภทมูลฝอย (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง) จำนวน ๔๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๐๐ และมองภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานีมีปัญหาน้อยแต่แก้ไขได้ จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐

๒. ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนหลังให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน จำนวน ๓๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๐๐

๓. ผลการวิเคราะห์ระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาพรวมของระดับความตระหนักต่อการจัดการขยะพบว่า หลังให้ความรู้ มีความตระหนักต่อการจัดการขยะในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๖๕$, S.D. = ๐.๕๔) กว่าก่อนให้ความรู้ ($\bar{X} = ๒.๐๑$, S.D. = ๐.๕๘)

๔. ผลการวิเคราะห์การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการรับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ จากเอกสารเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ จำนวน ๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๐ ความถี่ของการรับรู้ข่าวสารระยะเวลาสัปดาห์ละครั้ง จำนวน ๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ รับรู้ข่าวสารเรื่องขยะกับพฤติกรรมการจัดการขยะแล้วมีและปฏิบัติตามทุกครั้ง จำนวน ๒๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๐๐ ความสนใจในเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะเรื่องการลดขยะ จำนวน ๑๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๐๐

๕. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภาพรวมของระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชน พบว่าหลังให้ความรู้ มีการมีส่วนร่วมของเยาวชนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = ๓.๓๕$, S.D. = ๐.๖๕) ซึ่งมากกว่าก่อนให้ความรู้ที่อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = ๑.๙๑$, S.D. = ๐.๗๘)

๖. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของเยาวชน ($r = .๔๓๕$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($p = .๐๐๐$) คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๒๑

๗. ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๖ คน ได้แก่ กำนัน จำนวน ๑ คน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน ๑ คน ผู้ปกครอง จำนวน ๓ คน และผู้นำเยาวชน จำนวน ๑ คน โดยเครื่องมือที่ใช้ คือ ประเด็นคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก สามารถสรุปได้ว่า การจัดการขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี เริ่มจากภายในครัวเรือนให้สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วม สาเหตุมาจากในชุมชนหลักทรัพย์ธานีมีถังขยะไม่เพียงพอให้กับชุมชนทุกฝ่ายต้องจัดหากันเองและครัวเรือนคัดแยกมูลฝอยมี ๒ ประเภท คือ ขยะเปียก ขยะแห้ง หากเป็นขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และจำหน่ายได้ เช่น ขวดเครื่องปรุงรส ขวดพลาสติกกระป๋องน้ำอัดลม ขวดเครื่องดื่มต่างๆ เศษกระดาษ ก่อกระดาษ เศษเหล็ก จะรวบรวมใส่ถุงหรือกระสอบไว้ภายในบ้านของตน หรือนำมาทิ้งรวมกันไว้ในถังรองรับที่ทางผู้นำชุมชนจัดไว้ให้เป็นจุด ๆ ภายในแต่ละครัวเรือนเพื่อรอการจำหน่ายต่อไปทำให้ปริมาณขยะภายในชุมชนลดลงและขยะที่เป็นต่อร่างกาย มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน โดยมีลักษณะวิธีการการจัดการขยะ ได้แก่ ๑) การลดปริมาณขยะ ลดการบริโภคสินค้าที่ ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ทำอาหารให้พอดีรับประทาน เลือกซื้อสินค้าที่ไม่บรรจุห่อหลายชั้น การใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม หรือที่เรียกว่า รีฟิล เพราะนอกจากราคาถูกกว่าแล้ว ยังเป็นการลดจำนวนหีบห่อที่บรรจุมาด้วย รวมไปถึงการร่วมกันรณรงค์ใช้ถุงผ้าหรือ ตะกร้า ไปจ่ายตลาดเพื่อลดการขนขยะเข้าบ้าน เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษ โฟม ๒) การเก็บรวบรวม ขอความร่วมมือจากทุกครัวเรือนนำขยะแห้งเก็บรวบรวมใส่ถังรองรับ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดหาถังรองรับไว้ให้แต่ละหมู่บ้านๆ ละ ๘ - ๙ ถัง ซึ่งถังรองรับนี้จะวางไว้ ณ จุดร้านค้าหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อมิให้ประชาชนในชุมชนทิ้งขยะเรี่ยราดตามถนนหนทางในหมู่บ้านและป้องกันไม่ให้สุนัขมา

ค้ำยเปียกกระจาย โดยขยะที่เก็บรวบรวมจากครัวเรือนและถังรองรับจะต้องนำไปคัดแยกอีกครั้ง

๓) การคัดแยก ขอความร่วมมือคัดแยกประเภทขยะภายในบ้านแต่ละครัวเรือนจะทำการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งภายในครัวเรือนของตนเอง เพราะเมื่อคัดแยกขยะที่ยังมีประโยชน์ออกไป เช่น ขวด แก้ว โลหะ พลาสติก เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ที่จำเป็นจะต้องกำจัดหรือทำลายน้อยลง

๔) การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าหรือนำมาหมุนเวียนดัดแปลงให้ใช้ได้อีก เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติกนำมาตัดใส่ของ ทั้งนี้อุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการขยะ คือ ประชาชนในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง ทั้งในการคัดแยกขยะ การเก็บรวบรวม การเก็บขน การคัดแยก ยังขาดการกระตุ้น ขาดความรู้ เพื่อให้ตระหนักถึงและการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ทำให้ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน รวมไปถึงรถเก็บขยะของเทศบาลที่เคยมาเก็บขยะในชุมชนเคยมาเก็บอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ปัจจุบันเหลือเพียงเดือนละ ๒ ครั้ง

ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะชุมชนจะดำเนินการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวมการจำหน่ายขยะกันเองภายในชุมชน รวมถึงการร่วมกันเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการขยะที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน โดยให้หน้าที่และขอบเขตของผู้ปฏิบัติงานการจัดการขยะของชุมชน ผู้นำชุมชนมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนและเน้นเยาวชนในชุมชนซึ่งกำลังสำคัญ รวมถึงประชาสัมพันธ์ความรู้เกี่ยวกับขยะ เช่น ประเภทขยะ วิธีการจัดการขยะ ผลกระทบจากขยะ เพื่อง่ายต่อการรวบรวม กำจัดขยะภายในชุมชน สร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอดและขยายสู่ครอบครัว ชุมชน การอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสร้างชุมชนให้เข้มแข็งได้ การบริหารรายได้จากการจำหน่ายขยะโดยหารายได้หรือทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน อาจจะมีการจัดทำสมุดบัญชีธนาคารขยะบันทึกข้อมูลและปริมาณขยะที่นำมาขาย และนำมาแลกรางวัลพิเศษ หรือนำเศษวัสดุเหลือใช้หลังจากการคัดแยกในครัวเรือน เช่น ก่องกระดาษมาทำเป็นหมวก หรือของน้ำยาปรับผ้านุ่ม และน้ำยาซักผ้าทำเป็นผ้ากันเปื้อน เพื่อสร้างเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนได้นอกจากนี้ควรให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม เข้าร่วมประชุมเพื่อปรับปรุงวิธีการกำจัดขยะ สอนวิธีเพิ่มมูลค่าจากขยะ รวมทั้งเพิ่มจำนวนวันมาเก็บขยะ และแจ้งวัน เวลา บริเวณที่จะไปเก็บขยะ ให้ชัดเจน การจัดการขยะของประชาชนในชุมชนผลลัพธ์ที่ได้เกิดจากประสบการณ์และบทเรียนในการทำงานร่วมกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำและแกนนำชุมชนและอาสาสมัครชุมชนในพื้นที่เพื่อจะนำไปถ่ายทอดและขยายผลให้สอดคล้องกับชุมชนของตนและนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคัดแยกขยะให้ถูกต้องและเหมาะสมรวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งอื่น ๆ ทั้งนี้ทางชุมชนได้มีรูปแบบการจัดการขยะสด ซึ่งเป็นขยะจาก เศษพืช ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ที่เกิดจากการประกอบอาหารและการบริโภค โดยแต่ละครัวเรือนจะจัดหาถังสำหรับใส่ขยะสดไว้และนำขยะเหล่านั้นมาเทรวมกัน ซึ่งชุมชนได้นำขยะแห้ง จำพวก ใบไม้ เศษหญ้า ใส่รวมไปด้วย เพื่อทำปุ๋ยคอกนำไปใส่ต้นไม้และในบางครั้งทางชุมชนจะนำเศษอาหาร เศษพืช ผลไม้ ไปฝังกลบใต้ต้นไม้หรือนำเศษหญ้าแห้ง ใบไม้ นำไปวางรอบ ๆ ต้นไม้ เพื่อเป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้ โดยการย่อยสลายเองตามธรรมชาติและลักษณะเดียวกันและในส่วนของขยะเปียกก็จะนำไปทำน้ำหมักชีวภาพให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อไว้ใช้กันในครัวเรือน แต่ก็ยังมีอุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม คือ ประชาชนในชุมชนบางคนยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือ ยังมีทิ้งขยะไม่เลือกที่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายตามวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ ๑ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ผลการวิจัย พบว่า เมื่อคณะผู้วิจัยให้เยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบก่อนและหลังให้ความรู้ เมื่อเปรียบเทียบกัน พบว่า หลังให้ความรู้ความเข้าใจ จะมีองค์ความรู้และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เพิ่มขึ้น สามารถทำแบบสอบถามได้ถูกต้อง และเมื่อสังเกตจากพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการจัดการขยะให้กับเยาวชนชุมชนหลักทรัพย์ธานี ส่งผลให้เยาวชนเกิดจากการพึ่งพาตนเอง พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักวิธีการในการกำจัดขยะ โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะในครัวเรือน เยาวชนให้ความร่วมมือกันในการจัดการแยกขยะ เก็บตามประเภทขยะ และนำมาแลกสิ่งของกับธนาคารขยะในชุมชน ทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนดีขึ้น สะอาดตาและสอดคล้องกับแนวความคิดปรัชญา ปันธุ์แน่น (๒๕๕๘) ว่าเด็กกำลังดำเนินโครงการเกี่ยวกับขยะ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้เด็ก ๆ ลดการเล่นเกมส์ แบ่งเวลาเพื่อส่วนรวม เป็นการสร้างจิตสำนึกในการดูแลชุมชนแก่เด็กและชุมชนจะได้สะอาดขึ้น นอกจากนี้ ชาวบ้านยินดีที่จะให้ลูกหลานเข้าร่วมโครงการ โดยให้เหตุผลว่าพื้นที่จำกัดหากเข้าร่วมโครงการต้องมีที่พักขยะ และจากการเข้าร่วมโครงการวิจัย ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิด พฤติกรรม และการมีส่วนร่วม เป็นการเพิ่มศักยภาพด้านความสามารถในการจัดการปัญหาของชุมชนได้เอง

ในทัศนะของคณะผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมให้ความรู้เป็นส่วนหนึ่งทำให้สร้างการรับรู้ได้ เกิดการพัฒนาตนเอง และสามารถสร้างจิตสำนึกเบื้องต้นได้ อาจจะนำรูปแบบวิธีการอื่นนอกจากการจัดกิจกรรมมาใช้ในการสร้างความรู้ความเข้าใจได้ เช่น การติดประกาศ การประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย เป็นต้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมกันในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินการ การจัดการตามแผน การกำกับติดตามการประเมินผล จะเป็นการสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมมากขึ้นได้

วัตถุประสงค์ที่ ๒ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะของเยาวชนในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

ผลการวิจัย พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชนกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนมีความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งจะเห็นได้จากพฤติกรรมที่เยาวชนแสดงออกหลังจากการจัดกิจกรรมการจัดการขยะ ที่มีผู้ให้ความรู้ และมีส่วนร่วมจากประชาชนในชุมชน ส่งผลให้เยาวชนเกิดจากการพึ่งพาตนเอง พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักวิธีการในการกำจัดขยะ โดยเริ่มจากการคัดแยกขยะในครัวเรือน หากเป็นขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และจำหน่ายได้ เช่น ขวดเครื่องปรุงรส ขวดพลาสติกกระป๋องน้ำอัดลมขวดเครื่องดื่มต่างๆ เศษกระดาษ ก่อกระดาษ เศษเหล็ก จะรวบรวมใส่ถุงหรือกระสอบไว้ภายในบ้านของตนเอง หรือนำมาทิ้งรวมกันไว้ในถังรองรับที่ทางผู้นำชุมชนจัดไว้ให้เป็นจุด ๆ ภายในแต่ละครัวเรือนเพื่อรอการจำหน่ายต่อไป และสอดคล้องกับแนวความคิดของพระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร, ไพรัตน์ ฉิมหาด และเดโช เขื่อนแก้ว (๒๕๖๔)

ว่า การจัดการกับขยะเป็นหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบร่วมกัน เพียงแต่ต้องเมืองค์กรหรือหน่วยงานรัฐเป็นหลักเพื่อเข้ามามีบทบาทในการดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งแนวคิดที่สำคัญคือ แนวคิดขยะเหลือศูนย์และแนวคิดการจัดการขยะฐานศูนย์ ในส่วนแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร มีแนวทางในการดำเนินการ คือ การลดปริมาณการผลิตมูลฝอย จัดระบบการรีไซเคิล จัดกลุ่มอาสาสมัคร และจัดตั้งศูนย์รีไซเคิล อีกทั้งการจัดการกำจัดขยะมูลฝอยที่ใช้กันอยู่ให้มีประสิทธิภาพ หากดำเนินการตามขั้นตอนการจัดการขยะได้ถูกต้องและถูกวิธีจะทำให้สถานที่ต่าง ๆ น่ายุ้ย และคงสภาพแวดล้อมที่ดี

ในทัศนะของคณะผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมให้ความรู้และมีการวัดแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ทำให้ได้ทราบถึงการเรียนรู้ศักยภาพและพัฒนาการของเยาวชนชุมชนหลักทรัพย์ธานี ที่เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการกระบวนการในการจัดการขยะในชุมชน ซึ่งเมื่อพิจารณาการดำเนินงานของชุมชนชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี สามารถจัดการขยะได้โดยถือว่ามีความสำเร็จในระดับหนึ่ง เยาวชนในชุมชนมีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและมีการจัดการกันเองภายในชุมชน เช่น ติดต่อร้านมารับซื้อ - ขาย ประชาชนในชุมชนเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ตามมา แต่มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง และเยาวชนในชุมชนมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม มีการลดการใช้ถุงพลาสติก มาใช้ตะกร้าหรือถุงผ้าแทน ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ค่าใช้จ่ายลดลงจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค ปริมาณขยะลดลง เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและคนในชุมชนมีคุณภาพและมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้นชุมชนสามารถดำเนินการจัดการแบบพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมากความสามารถซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

๑.๑ ควรสร้างสรรค์และผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชน เพื่อให้เข้าใจได้ง่าย สร้างความตระหนักรู้ และสามารถเข้าถึงสื่อได้อย่างง่าย ๆ

๑.๒ ควรพิจารณาช่องทางการรับรู้ข่าวสาร เช่น เสียงตามสายชุมชน ติดประกาศ หรือการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ถ้าหากทำได้เพราะข้อจำกัดด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของประชาชน เพื่อให้สามารถเข้าถึงทุกวัยในชุมชน

๑.๓ จากการจัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน ควรให้มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้เยาวชน ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ ร่วมกันคิดร่วมกันกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ เพื่อสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและน่ายุ้ย

๑.๔ การจัดการขยะในชุมชน เจ้าหน้าที่ของรัฐสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการขยะให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการและความเหมาะสมควร และกำหนดระยะเวลา และบริเวณที่จัดเก็บขยะ ตามแต่ละประเภทให้ชัดเจน

๒. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนอื่นเพื่อเปรียบเทียบความต้องการหรือแนวทางในการจัดการขยะ และนำมาพัฒนาต่อยอดในชุมชนต่อไป

๒.๒ ควรมีการขยายผลการวิจัยในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ภายใต้บริบทที่แตกต่างออกไปเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถทำความเข้าใจศักยภาพ ปัจจัยเงื่อนไขในการจัดการขยะที่เหมาะสมต่อไป และนำไปประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรมควบคุมมลพิษ, “คู่มือการลด และคัดแยกขยะมูลฝอยภายในบ้านและที่ทำงาน”. (ออนไลน์)
เข้าถึงได้ จาก <https://www.pcd.go.th/publication/14503>, ๓ เมษายน ๒๕๖๕.

จันทร์เพ็ญ มินคร. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ของชุมชนตำบล
บางนางลี่ อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม”. วิทยานิพนธ์จากสำนักบริหาร
โครงการวิจัยในอุดมศึกษาและพัฒนามหาวิทยาลัยวิจัยแห่งชาติ, สำนักคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา, ๒๕๕๔.

จำรูญ ยาสมุทร. อนามัยสิ่งแวดล้อมเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย. เชียงใหม่ : สำนักพิมพ์ธนบรรณการพิมพ์,
๒๕๓๕.

นัยนา เตชะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลเลม็ด
อำเภอนายูง จังหวัดสกลนคร”. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการจัดการสิ่งแวดล้อม, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ๒๕๕๗.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.

พระทองมี อัสสุโช. “ความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการป่าชายเลน
แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร”. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตร
ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย, ๒๕๖๑.

พระครูใบฎีกาสมชาย ฐานวโร, ไพรัตน์ ฉิมหาด และ เตโช แชน้ำแก้ว. “แนวทางการจัดการขยะมูล
ฝอยในครัวเรือน” วารสารวิชาการสังคมมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒, ๒๕๖๔ ,หน้า ๘๐-๘๖

พัชรินทร์ พันธุ์แน่น. “การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการจัดการขยะ :บ้านมั่นคงชุมชนบางบัว
เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร”. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๒,
เมษายน-มิถุนายน, ๒๕๕๘.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน ในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบัน
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภากการพิมพ์,
๒๕๒๗.

ราชกิจจานุเบกษา. “พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๕๐”. เล่ม ๑๒๔
ตอนที่ ๒๘ ก, ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐, หน้า ๑-๕.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. รายงานสถานการณ์คุณภาพ
สิ่งแวดล้อม พ.ศ.๒๕๖๔. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม,
๒๕๖๕.

สมบัติ นามบุรี. “ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในงานรัฐประศาสนศาสตร์”. วารสารวิจัยวิชาการ. ปีที่ ๒
ฉบับที่ ๑, มกราคม-เมษายน, ๒๕๖๒, หน้า ๑๘๓-๑๘๗.

สิตศวรรษ วงษ์อนันต์ และคณะ. “การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในหมู่ ๑๐
ตำบลขามใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”. วารสารวิทยาศาสตร์สุขภาพ
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์. ปีที่ ๒ ฉบับที่ ๓, ๒๕๖๑.

สายสุดา หลักทรัพย์. ประวัติชุมชนหมู่บ้านหลักทรัพย์ธานี. สัมภาษณ์ ๒๗ เมษายน ๒๕๖๕.

ภาษาต่างประเทศ

Howell, D. C. Statistical Methods for Psychology. 7th ed. USA : Cengage Learning, 2009.

UNICEF. (1978). Report of the International Conference on Primary Health Care. New York: N.P. Press.

ภาคผนวก

ผนวก ก

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการสัมภาษณ์

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักสำหรับการสัมภาษณ์

๑. นางสาวสายสุดา หลักทรัพย์
กำนันตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี.
๒. นายพีรพัศ มิ่งมงคล
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
๓. นายฐาปนาศรีสุข ทิพยกานนท์
ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน
๔. นางไพโร อิมยิ้ม
ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน
๕. นางปรียาภา แจ้งวิจิตร
ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน
๖. ดช.เปรมทัต ประมวลทรัพย์
เยาวชนในชุมชน

ผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถาม เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ
ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี
- แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ
ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี จังหวัดปทุมธานี

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
จังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้

๑. เพศ

 หญิง ชาย

๒. อายุ

 ๑๒-๑๗ ปี ๑๘-๒๒ ปี

๓. ระดับการศึกษา

 มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
 ประกาศนียบัตร/อนุปริญญา ปริญญาตรี/หรือเทียบเท่า

๔. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน

 ต่ำกว่าหรือเท่ากับ ๕,๐๐๐ บาท ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
 ๑๐,๐๐๑ - ๒๐,๐๐๐ บาท ๒๐,๐๐๑ - ๓๐,๐๐๐ บาท
 ๓๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป

๕. ขยะประเภทใดในครัวเรือนของท่านที่มีปริมาณเกิดขึ้นมากที่สุดในแต่ละวัน (ตอบเพียง ๑ ข้อเท่านั้น)

 เศษพืช ผักผลไม้ เศษอาหาร
 กิ่งไม้ ใบไม้ หญ้าแห้ง
 กระดาษแข็ง กระดาษลูกฟูก หนังสือพิมพ์ เศษกระดาษใช้แล้ว
 ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของรวม ถุงพลาสติกทุกชนิด
 ขวดบรรจุเครื่องดื่ม ขวดเครื่องปรุงอาหาร
 เศษเหล็ก โลหะต่าง ๆ กระจังอลูมิเนียมบรรจุน้ำอัดลม
 ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า

๖. ขยะจากครัวเรือนของท่านเก็บรวบรวมอย่างไร

 เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท
 แยกประเภทขยะ (มูลฝอยเปียกและมูลฝอยแห้ง)
 ไม่ได้ดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะไม่ทราบ/ไม่รู้

๗. ภาพรวมของปัญหาขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานีตามความคิดเห็นของท่านเป็นอย่างไร

 ยังไม่มีปัญหา มีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้
 มีปัญหาปานกลาง มีปัญหามากต้องการแก้ไขเร่งด่วน
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ ๒ ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

ความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะของชุมชน	ถูกต้อง	ไม่ถูกต้อง
๑. ขยะ หมายถึง สิ่งที่เราไม่ต้องการอาจจะอยู่ในรูปของแข็งหรือของแข็งที่มีน้ำความชื้นปะปนอยู่		
๒. เศษโลหะ เศษแก้ว เศษกระป๋อง เศษคอนกรีต จัดเป็นขยะชนิดที่สามารถใหม่เป็นเก้าอี้ได้ด้วยการเผาไหม้ธรรมดา		
๓. เศษอาหาร เศษผัก เศษเนื้อ เศษผลไม้ จัดเป็นขยะประเภทขยะแห้ง		
๔. กระป๋องทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย แบตเตอรี่รถยนต์ หลอดไฟฟ้า สามารถทิ้งรวมกับขยะประเภทอื่นได้		
๕. เศษไม้ เศษหญ้า กระจาด จัดเป็นขยะแห้ง และสามารถใหม่เป็นเก้าอี้ได้ และสามารถเผาได้ในที่โล่งแจ้ง ซึ่งไม่ก่อมลพิษทางอากาศ		
๖. ถุงพลาสติก กล่องโฟม เป็นขยะประเภทที่สามารถย่อยสลายได้เองตามธรรมชาติ		
๗. ใช้ถุงผ้าแทนการใช้ถุงพลาสติก การใช้ใบตองห่ออาหาร หรือนำปิ่นโตไปใส่อาหารแทนการใช้ถุงหรือกล่องโฟม เป็นการลดมลพิษจากแหล่งกำเนิด		
๘. การจัดการขยะที่ดี หมายถึง การมุ่งหลีกเลี่ยงหรือลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในอนาคต โดยการก่อให้เกิดขยะน้อยลงและลดการเสี่ยงภัยจากมลพิษที่เกิดจากขยะ		
๙. การนำกลับมาผลิตใหม่เป็นการแยกวัสดุที่ไม่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำ ออกจากขยะและรวบรวมมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าขึ้นใหม่		
๑๐. การคัดแยกประเภทขยะ ทำให้สามารถวางแผนในการกำจัดขยะครั้งสุดท้ายได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ		
๑๑. การกำจัดขยะที่ถูกหลักสุขาภิบาลมีอยู่ ๓ วิธี ได้แก่การกำจัดขยะด้วยการเผาในเตาเผา การหมักปุ๋ย และการกลบฝังดิน		
๑๒. สาเหตุของการเกิดขยะมาจากประชาชนขาดจิตสำนึก ความตระหนัก และวินัยในการรักษาความสะอาด และรักษาสิ่งแวดล้อม		

ตอนที่ ๓ ความตระหนักต่อการจัดการขยะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้

๕ = มากที่สุด

๔ = มาก

๓ = ปานกลาง

๒ = น้อย

๑ = น้อยที่สุด

ความตระหนักต่อการจัดการขยะ	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การคัดแยกประเภทและชนิดของขยะ จะต้องกระทำเป็นอันดับแรกก่อนที่จะทิ้งขยะลงถัง					
๒. การคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อจำหน่าย แม้จะมีรายได้ไม่มากนัก แต่ก็คุ้มค่า เพราะช่วยลดปริมาณ และปัญหาขยะในบ้าน					
๓. การเผากิ่งไม้ใบไม้แห้ง หญ้า กระดาษ ที่ไม่ใช้แล้ว ณ ที่โล่งแจ้งในชุมชนฝุ่นควันที่ฟุ้งกระจาย ส่งผลกระทบต่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ					
๔. การคัดแยกภายในครอบครัวก่อนนำมาทิ้ง ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติทุกครั้ง เพื่อการกำจัดมูลฝอยครั้งสุดท้าย เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ					
๕. เมื่อมีการตัดกิ่งไม้ ต้นไม้ ควรจัดเก็บโดยการนำไปกองไว้ข้างถนน เพื่อให้เกิดการย่อยสลายเองตามธรรมชาติ					
๖. ขยะที่นำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ใหม่ ควรคัดแยกและนำมาใช้ใหม่ เพราะเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้สิ้นเปลืองน้อยลง					
๗. การทิ้งขยะลงตามพื้นแหล่งน้ำ หรือตามที่ว่างเปล่า เกิดจากความมั่งง่าย และขาดความสำนึกถึงผลเสียที่จะเกิดขึ้น					

ตอนที่ ๔ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้

๑. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการจัดการขยะ รูปแบบ วิธีการจัดการขยะ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากแหล่งใดมากที่สุด (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

( ) วิทยุ

( ) ผู้นำชุมชน

( ) หนังสือพิมพ์

( ) หอกระจายข่าวของชุมชน

( ) การเข้าร่วมประชุม/อบรมเรื่องสิ่งแวดล้อม

( ) โทรทัศน์

( ) เอกสารเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ของ อบต.

( ) จากเจ้าหน้าที่รัฐ

( ) การเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมของชุมชน

( ) จากเพื่อนบ้าน

( ) นิตยสาร/วารสาร

( ) อื่นๆ โปรดระบุ

.....

๒. จากข้อ ๑. ปกติท่านได้รับข่าวสารจากแหล่งดังกล่าวบ่อยครั้งเพียงใด

( ) ทุกวัน

( ) สัปดาห์ละครั้ง

( ) ๒ สัปดาห์ต่อครั้ง

( ) ๑ เดือนต่อครั้ง

( ) ๓ เดือนต่อครั้ง

( ) มากกว่า ๓ เดือนต่อครั้ง

๓. ข่าวสารที่ท่านได้รับคิดว่ามีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือนของท่านเพียงใด

( ) ไม่มีเลย

( ) มีและปฏิบัติตามบ้าง

( ) มีและปฏิบัติตามทุกครั้ง

๔. ท่านสนใจเนื้อหาเรื่องการจัดการขยะด้านใดเป็นพิเศษ

( ) การคัดแยกขยะ

( ) การกำจัด เช่น ฝังกลบ เผา หมักปุ๋ย

( ) การลดขยะ

( ) การฟื้นฟูประโยชน์จากขยะ

( ) การนำผลิตภัณฑ์มาใช้ซ้ำ

( ) การป้องกันอันตรายจากขยะ

ตอนที่ ๕ การมีส่วนร่วมของเยาวชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างของแต่ละข้อต่อไปนี้

๕ = มากที่สุด

๔ = มาก

๓ = ปานกลาง

๒ = น้อย

๑ = น้อย

ที่สุด

ท่านมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด	๕	๔	๓	๒	๑
๑. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาพิจารณาปัญหา และจัดความสำคัญของปัญหาตลอดจนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ					
๒. การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา					
๓. การมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการแก้ปัญหา					
๔. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา					
๕. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมสรุปผลของโครงการ					
๖. การเข้าร่วมการประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน					
๗. มีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและนำมารวมตามวันเวลาที่กำหนด					
๘. มีการกำหนดกฎระเบียบในการจัดการขยะของชุมชน					
๙. การบริหารกองทุนของหมู่บ้านที่เกิดจากการจำหน่ายขยะ					
๑๐. นำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก					

แบบสัมภาษณ์
เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะ ของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
จังหวัดปทุมธานี

๑. ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

๒. วันเดือนปีที่สัมภาษณ์

.....

ตอนที่ ๑ การจัดการขยะของชุมชน

๑. การจัดการขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี

.....
.....
.....
.....
.....

๒. ลักษณะวิธีการจัดการขยะ (การลดปริมาณขยะ การเก็บรวบรวม การกำจัด)

.....
.....
.....
.....
.....

๓. อุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการขยะ

.....
.....
.....
.....
.....

ตอนที่ ๒ การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

๑. การมีส่วนร่วมระดับชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

๒. หน้าที่และขอบเขตของผู้ปฏิบัติงานการจัดการขยะของชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

๓. การบริหารรายได้จากการจำหน่ายขยะ

.....

.....

.....

.....

.....

๔. การมีส่วนร่วมระดับองค์การบริหารส่วนตำบล

.....

.....

.....

.....

.....

๕. โครงการคัดแยก พัฒนา กำจัดขยะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คณะผู้วิจัย

ผนวก ค
การถอดเทปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การถอดเทปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

นางสาวสายสุตา หลักทรัพย์ กำนันตำบลลำผักกูด ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานีนั้นและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ประชาชนในชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดการขยะด้วยตนเอง โดยเริ่มจากภายในครัวเรือนให้สมาชิกในครัวเรือนมีส่วนร่วม สาเหตุมาจากในชุมชนหลักทรัพย์ธานีมีถังขยะไม่เพียงพอให้กับชุมชนทุกฝ่ายต้องจัดหาตนเองและครัวเรือนคัดแยกมูลฝอยมี ๒ ประเภท คือขยะเปียก ขยะแห้ง ซึ่งแต่ละชุมชนจะดำเนินการคัดแยก การจัดเก็บการรวบรวม การจำหน่ายขยะกันเองภายในชุมชน รวมถึงการร่วมกันเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาเกี่ยวกับขยะ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการขยะที่ได้รับการยอมรับจากคนในชุมชน การลดปริมาณขยะ ลดการบริโภคสินค้าที่ ฟุ่มเฟือย ใช้อย่างประหยัดและใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ทำอาหารให้พอดีรับประทาน เลือกซื้อสินค้าที่ไม่บรรจุห่อหลายชั้น การใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติมหรือที่เรียกว่า รีฟิล เพราะนอกจากราคาถูกกว่าแล้ว ยังเป็นการลดจำนวนหีบห่อที่บรรจุมาด้วย รวมไปถึงการร่วมกันรณรงค์ใช้ถุงผ้าหรือ ตะกร้า ไปจ่ายตลาดเพื่อลดการขนขยะเข้าบ้าน เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษ โฟม การรวบรวม ขอความร่วมมือจากทุกครัวเรือนนำขยะแห้งเก็บรวบรวมใส่ถังรองรับ โดยทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดหาถังรองรับไว้ให้แต่ละหมู่บ้าน ๗ ละ ๘-๙ ถัง ซึ่งถังรองรับนี้จะวางไว้ ณ จุดร้านค้าหรือบริเวณใกล้เคียง เพื่อมิให้ประชาชนในชุมชนทิ้งขยะเรี่ยราดตามถนนหนทางในหมู่บ้านและป้องกันไม่ให้สุนัขมาคุ้ยเขี่ยกระจัดกระจาย โดยขยะที่เก็บรวบรวมจากครัวเรือนและถังรองรับจะต้องนำไปคัดแยกอีกครั้ง

การคัดแยก ขอความร่วมมือคัดแยกประเภทขยะภายในบ้านแต่ละครัวเรือนจะทำการคัดแยกขยะเปียกและขยะแห้งภายในครัวเรือนของตนเอง เพราะเมื่อคัดแยกขยะที่ยังมีประโยชน์ออกไป เช่น ขวด แก้ว โลหะ พลาสติก เศษอาหาร ผัก ผลไม้ ที่จำเป็นจะต้องกาจัดหรือทำลายน้อยลง

การใช้ซ้ำ การนำสิ่งของที่ใช้แล้วมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าหรือนำมาหมุนเวียนตัดแปลงให้ใช้ได้อีก เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติกนำมาตัดใส่ซอง

ในส่วนของอุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการขยะประชาชนในชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญต่อการคัดแยกขยะ ปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การเก็บขน การคัดแยก ยังขาดความตระหนักส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในชุมชน สาเหตุมาจากรถเก็บขยะของเทศบาลที่เคยมาเก็บขยะในชุมชนเคยมาเก็บอาทิตย์ละ ๒ ครั้ง ปัจจุบันเหลือเพียงเดือนละ ๒ ครั้ง ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงเอาปัญหาดังกล่าวมาหารือร่วมกับเพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกันโดยให้เยาวชนมีส่วนร่วม

นายพีรพัศ มิ่งมงคล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชนหลักทรัพย์ธานี และลักษณะวิธีการจัดการขยะ (การลดปริมาณขยะ การเก็บรวบรวม การกำจัด) และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการขยะของประชาชนในชุมชนผลลัพธ์ที่ได้เกิดจากประสบการณ์และบทเรียนในการทำงานร่วมกันของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำและแกนนำชุมชนและอาสาสมัครชุมชนในพื้นที่เพื่อจะนำไปถ่ายทอดและขยายผลให้สอดคล้องกับชุมชนของตนและนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการคัดแยกขยะให้ถูกต้องและเหมาะสมรวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับแหล่งอื่น ๆ ทั้งนี้ทางชุมชนได้มีรูปแบบการจัดการขยะสด

ซึ่งเป็นขยะจาก เศษพืช ผัก ผลไม้ เศษอาหาร ที่เกิดจากการประกอบอาหารและการบริโภค โดยแต่ละครัวเรือนจะจัดหาถึงสำหรับใส่ขยะสดไว้และนำขยะเหล่านั้นมาเทรวมกัน ซึ่งชุมชนได้นำขยะแห้ง จำพวก ใบไม้ เศษหญ้า ใส่รวมไปด้วย เพื่อทำปุ๋ยคอก นำไปใส่ต้นไม้และในบางครั้งทางชุมชนจะนำเศษอาหาร เศษพืช ผลไม้ ไปฝังกลบใต้ต้นไม้หรือนำเศษหญ้าแห้ง ใบไม้ นำไปวางรอบ ๆ ต้นไม้ เพื่อเป็นปุ๋ยแก่ต้นไม้ โดยการย่อยสลายเองตามธรรมชาติและลักษณะเดียวกันและในส่วนของขยะเปียกก็จะนำไปทำน้ำหมักชีวภาพให้กับประชาชนในชุมชนเพื่อไว้ใช้กันในครัวเรือน สำหรับอุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการมูลฝอยนั้นทางชุมชนมักทิ้งขยะไม่เลือกที่ ทำให้เกิดผลกระทบต่อตนเองและครอบครัวและชุมชน

นายฐาปนาศรีสุข ทิพยกานนท์ ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงผลลัพธ์ของการจัดการขยะในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ โดยจะให้ครัวเรือนทำการคัดแยกขยะ ๒ ประเภท ส่วนขยะแห้งที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่และจำหน่ายได้ เช่น ขวดเครื่องปรุงรส ขวดพลาสติกกระป๋องน้ำอัดลม ขวดเครื่องดื่มต่าง ๆ เศษกระดาษ กล่องกระดาษ เศษเหล็ก จะรวบรวมใส่ถุงหรือกระสอบไว้ภายในบ้านของตน หรือนำมาทิ้งรวมกันไว้ในถังรองรับที่ทางผู้นำชุมชนจัดไว้ให้เป็นจุด ๆ ภายในแต่ละครัวเรือนเพื่อรอการจำหน่ายต่อไป ทำให้ปริมาณขยะภายในชุมชนลดลงและขยะที่เป็นต่อร่างกาย มีการให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงการจัดการขยะของประชาชนในชุมชน ให้ผู้นำชุมชนมาเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะ อาทิเช่น ประเภทขยะ วิธีการจัดการขยะ ผลกระทบจากขยะ เพื่อถ่ายทอดการรวบรวมและกำจัดขยะภายในชุมชน ส่วนของอุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติจัดการขยะ คือ ปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวม การเก็บขน การคัดแยก ที่ประชาชนในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง ดังนั้นผู้นำชุมชนจึงนำปัญหาดังกล่าวมาหารือร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน

นางไพโร อิมยิ้ม ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมของการจัดการขยะในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและติดตามประเมินผลด้วยตนเอง เพราะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้รวมถึงการประชาสัมพันธ์จากผู้นำชุมชนในการนำความรู้ ความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึกไปถ่ายทอดและขยายสู่ครอบครัว ชุมชน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในการจัดการขยะของชุมชนรวมถึงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในชุมชน อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติจัดการขยะของประชาชนในชุมชนขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ขาดการกระตุ้น

นางปรียาภรณ์ แจ้งวิจิตร ผู้ปกครองของเยาวชนในชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมของการจัดการขยะในชุมชนและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนใหญ่เยาวชนในชุมชนมีการคัดแยกขยะภายในครัวเรือนและมีการจัดการกันเองภายในชุมชน เช่น ติดต่อร้านมารับซื้อ - ขายเป็นประชาชนในชุมชนเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ตามมา แต่มีการคัดแยกขยะเปียก ขยะแห้ง และเยาวชนในชุมชนมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม มีการลดการใช้ถุงพลาสติก มาใช้ตระกร้าหรือถุงผ้าแทน ซึ่งในแต่ละชุมชนสามารถดำเนินการในเรื่องการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม การจำหน่ายขยะ หารายได้ให้กับครอบครัว เราสามารถนำการบริหารจัดการขยะมาหารายได้หรือทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชน อาจจะมีการจัดทำสมุดบัญชีธนาคารขยะบันทึกข้อมูลและปริมาณขยะ

ที่นำมาขาย และนำมาแลกรางวัลพิเศษ หรือนำเศษวัสดุเหลือใช้หลังจากการคัดแยกในครัวเรือน เช่น กล่องกระดาษมาทำเป็นหมวก หรือชองน้ำยาปรับผ้านุ่มและน้ำยาซักผ้าทำเป็นผ้ากันเปื้อน เพื่อสร้างเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนได้ ในส่วนของอุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการขยะ โดยส่วนใหญ่แล้วเยาวชนในชุมชนจะเห็นความสำคัญของการจัดการคัดแยกขยะ มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และเกิดความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

ดช.เปรมทัต ประมวลทรัพย์ เยาวชนในชุมชน ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมถึงการจัดการขยะในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ แต่ละครอบครัวจะมีการคัดแยกขยะกันภายในครัวเรือนและประชาชนในชุมชนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกขยะ ขาดการกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก การขาดจิตสำนึกของคนในชุมชนเนื่องจากพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาเกิดจากทักษะ ความเชื่อจะต้องอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์และบทเรียนเพื่อการค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเอง เพราะชุมชนเป็นผู้อยู่กับปัญหา

ผนวก ง
ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ผลจากการลงพื้นที่ ครั้งที่ 1 และ 2

จัดตั้ง “ธนาคารขยะในชุมชน”

**ผลการจัดตั้ง “ธนาคารขยะในชุมชน”
ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี**

**ผลการจัดตั้ง “ธนาคารขยะในชุมชน”
ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี**

**ผลการจัดตั้ง “ธนาคารขยะในชุมชน”
ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี**

ผลจากการลงพื้นที่ ครั้งที่ 3 เก็บ post - test เมื่อ 26 มิ.ย.65

ผลจากการลงพื้นที่ ครั้งที่ 3 เก็บ post - test เมื่อ 26 มิ.ย.65

ผลจากการลงพื้นที่ ครั้งที่ 3 เก็บ post - test เมื่อ 26 มิ.ย.65

ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ช่วยผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษางานวิชาการ

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.วีระเกษตร สนวนผกา ประธานสภาพนักงาน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ๒. พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงค์กุล ประจำ สปท. ช่วยปฏิบัติการ สจว.สปท.

ผู้บริหารและคณาจารย์ที่ปรึกษางานวิชาการ

๑. พลตรี ชำนาญ ช้างสาต ผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ
๒. พันเอก อภิสสิทธิ์ วงศ์บัวแก้ว รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ
๓. พันเอก อาชวกุล กาญจนาคม รองผู้อำนวยการสถาบันจิตวิทยาความมั่นคง สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ
๔. พันเอก กฤษกมล ธรรมานุกุล ผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๕. นาวาอากาศเอก ปิยะ จารุอารยพันธ์ ผู้อำนวยการกองการศึกษา สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๖. พันเอก วสันต์ รัตนกุญชร นปก. ประจำ สปท. ช่วยปฏิบัติการ สจว.สปท.
๗. พันเอกหญิง อัมพาศรี ดำรงค์กุล ประจำ สปท. ช่วยปฏิบัติการ สจว.สปท.
๘. พันเอกหญิง ปัทมา ชำเอี่ยม ประจำ สปท. ช่วยปฏิบัติการ สจว.สปท.
๙. พันเอกหญิง พัชรินทร์ สุนทรวรรณ รองผู้อำนวยการกองวิทยาการ สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
๑๐. พันเอกวราทิตย์ บุญประสพ รองผู้อำนวยการกองการศึกษา สถาบันจิตวิทยาความมั่นคง
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

รายชื่อสมาชิก
ผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรจิตวิทยาความมั่นคง
รุ่นที่ ๑๑๒
กลุ่มที่ ๒

เรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดการขยะของชุมชนหลักทรัพย์ธานี
จังหวัดปทุมธานี

๑. นางชนิษฐา มะลิสุวรรณ	เลขที่ ๗
๒. นายคมกฤช โพธิ์ชัย	เลขที่ ๘
๓. พันเอก คมกฤช แนนกลาง	เลขที่ ๑๐
๔. นางสาวจรรยารักษ์ สุพัฒน์	เลขที่ ๑๒
๕. นายเชษฐพร ผึ้งผาย	เลขที่ ๑๘
๖. นายฉัตรภูพล ศรีสุคนธ์	เลขที่ ๒๑
๗. นางสาวนภัทร์พร เจริญวัฒนา ทองใบ	เลขที่ ๒๗
๘. นายนิวัติ เกร็ดพัฒนกุล	เลขที่ ๒๘
๙. พันเอกหญิง พรนิสา รัตนชื่น	เลขที่ ๓๔
๑๐. นายพิเชษฐ์ มณีพงศ์	เลขที่ ๓๗
๑๑. นายรวินท์ ชัยภิวตรภักดี	เลขที่ ๕๒
๑๒. นางลัดดา ทองวิค	เลขที่ ๕๓
๑๓. นาวาเอกหญิง ศุภมาส กังวานพณิชย์	เลขที่ ๕๘
๑๔. นายศักดิ์ ระเบิดทศพร	เลขที่ ๖๓
๑๕. นายสุทธิธรรม รัตนแสนยานุภาพ	เลขที่ ๖๘
๑๖. นายอรรณพ ฉัตรสิทธิสวัสดิ์	เลขที่ ๗๖
๑๗. นายเอกประพันธ์ อักษรพันธ์	เลขที่ ๘๑